Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Klejtrup Lokalhistoriske Forening

2021

Indholdsfortegnelse

Bestyrelsens beretning ..... side 3
Mit liv – blot et frikvarter i slægtens historie..... side 5
Stof til eftertanke..... side 14
Krigen kom tættere på..... side 16
Klejtrup Kirke – byens ældste bygning..... side 20
Fotograferede kirkegårde ..... side 33
Det stod der i avisen..... side 34
Foderstoffer blev knap 110 år gammel ..... side 37
Klejtrup Andelskasse kunne være fyldt 100 år i år..... side 42
Min barndom i Hejring ..... side 44
Året der gik ..... side 55
Praktiske oplysninger..... side 59

Vidste du, at det er .....

... 100 år siden Klejtrup Andelskasse blev stiftet
... 100 år siden Klejtrup Venstrevælgerforening blev stiftet
... 90 år siden Poul Hedemand skænkede kirkeuret
... 80 år siden Hejring-Fristrup Idrætsforening dannes
... 25 år siden kanoer i Klejtrup Sø blev indviet
... 25 år siden spildevandsbassin laves ved Søren Poulsens Vej

Forsidebillede: Klejtrup Kirke – foto: Sanne Kolind
Bagsidebilleder: Spejdere fra Klejtrup, fastelavnsbørn fra Hærup og By- og Legeparken i Klejtrup

Redaktører: Birthe Ømark og Ragna Kolind
Levering af materiale til årshæftet: Johannes Mortensen, Søren Erik Dyrbye Christensen, Birthe Ømark og Ragna Kolind
Trykning: Hobro Lyntryk
ISSN: 2245-5930

Copyright: Klejtrup Lokalhistoriske Forening

Bestyrelsens beretning

2020 – vel ikke rigtig noget at skrive hjem om, som man siger. Et år ingen gider huske, men som vi aldrig glemmer.
Og det kunne have gjort dette års beretning meget kort: Lukket ned pga. corona! Men sådan er det ikke helt gået. Heldigvis.

På trods af flere perioder med nedlukning af samfundet – og dermed nedlukning af Klejtrup Lokalhistoriske Forenings aktiviteter og arkivets åbningstider – så har der været aktiviteter på området hele året igennem.
Vi fik lavet vores årshæfte, som blev udsendt, og med indkaldelse til generalforsamling. Det måtte så udskydes og til sidst helt aflyses. Vi springer ganske enkelt et år over.

Vore vedtægter har ikke taget højde for den situation, som vi har været i i år (det er der nok ingen foreningsvedtægter, der har), men vi besluttede i bestyrelsen, at sådan måtte det være i år. Det betyder så – om alt går vel – at vi ved den kommende generalforsamling her i foråret skal have alle bestyrelsesmedlemmer på valg. Så der bliver rig mulighed for at få skiftet bestyrelsen ud, hvis det ønskes.

Vore vinteraktiviteter (slægtsforskningskurser og kursus i gotisk) måtte lukke ned for de sidste lektioner, og arkivet blev beordret lukket fra politisk side – ja, hele samfundet blev jo lukket ned.
Og hvad skal folk så få tiden til at gå med? Ja, nogle gav sig åbenbart til at rydde op skuffer og skabe, for det kan da nok være, at vi begyndte at få materialer ind. Billeder, papirer m.m. – så fantastisk hvad der er kommet i arkivets besiddelse.
Tusind tak for alle afleveringer. I er med til at stykke Klejtrups historie sammen – og I er i høj grad med til, at den bliver bevaret for eftertiden. Og skulle der stadig ligge nogle billeder eller papirer rundt omkring, så er vi de glade modtagere.

Heldigvis lukkede arkivet op igen, så vi kunne fortsætte vores registreringsarbejde, men besøgende har vi ikke haft mange af. Folk har hele året droslet ned mht. at bevæge sig rundt – det har vi tydeligt kunne mærke.

Men så er det jo godt, at vi har vores facebook-side 'Klejtrup – nu og dengang'. Den er blevet flittigt brugt i 2020. Der er over 1100 følgere af siden, hvor der i år har været lange perioder med daglige opslag af historisk karakter. Der er en enorm interesse for at se gamle billeder, men også at læse historier fra Klejtrup sogn.
Som sidste år har der også i år været en julekalender på siden, hvor der dagligt har været et emne behandlet med billeder og tekst.
Tak for de mange positive tilkendegivelser – det er dejligt, at vores samling på arkivet kan anvendes, således at vores formålsparagraf i foreningen kan indfries – nemlig at vi skal udbrede historien om Klejtrup sogn.
Og det er jo også i sidste ende nuværende og tidligere borgere, der skal have takken. Hvis ikke der blev afleveret stof – ja, så blev der ikke noget at fortælle og vise frem.

Vi var så heldige at kunne slutte året af med en historisk samtalecafé, som Kulturministeriet gav støtte til. Det var Viborg Museum, der stod for arrangementet, hvortil der var lavet en billedudstilling. Men det var ikke det store trækplaster. Det kan have to årsager. Coronaen havde helt sikkert indflydelse på, at folk ikke mødte op, men måske kender folk også efterhånden billedmaterialet i arkivet fra forskellige tiltag, så der ikke har været det store behov.

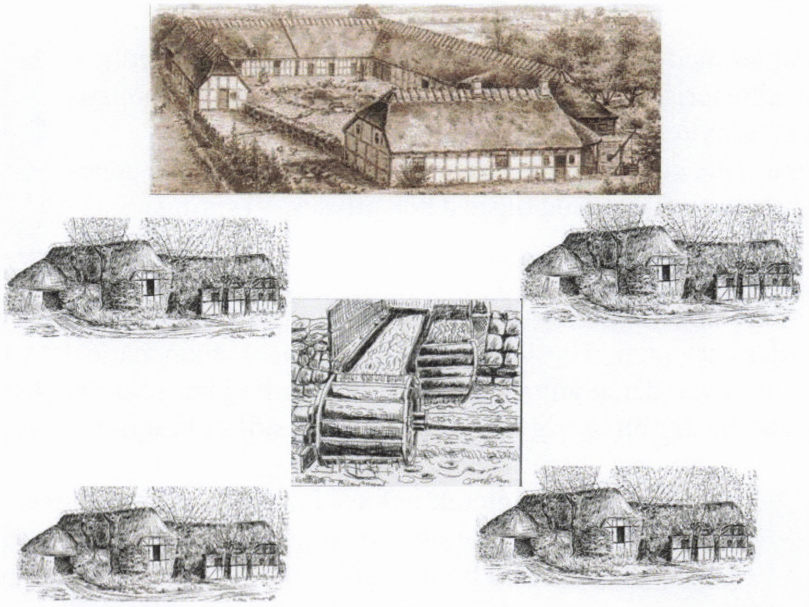

I hvert fald besluttede vi, efter to gange med lav deltagelse, at lave de sidste to caféer om til to foredragsaftener, hvor jeg "underholdt" med historien om Klejtrup fra oldtid til nutid. Der var næsten fuldt hus begge aftener. Det var dejligt.

Ja, ikke meget at berette, men bestyrelsen arbejder kontinuerligt i kulissen, og vi er klar til at tage hul på et nyt år, hvor vi forhåbentlig igen er tilbage ved normale tilstande.

Mit liv – blot et frikvarter i slægtens historie

Af Søren Erik Dyrbye Christensen

Det, man ser og oplever, varer så kort, at øjeblikket ofte forsvinder i tåger. Denne levnedsbeskrivelse er et forsøg på at erindre og gemme stjernestunder og de gyldne øjeblikke i livet – og de mere tvivlsomme – til orientering for børn og børnebørn. Et almindeligt liv som et almindeligt menneske lever på godt og ondt.

Livet igennem er der taget mange personlige og vigtige beslutninger, som har haft betydning for min tilværelse og tilværelsen for mine nærmeste. Generelt set har jeg nok været ret udfarende og ofte i mine yngre år måske lidt egenrådig og grænsesøgende, og derfor har ikke alle beslutninger været lige heldige; men stort set har tilværelsen været mig gunstigt stemt med bl.a. den gode start på livet i Klejtrup på trods af den tids gængse opdragelsesmetoder.

Far

Min far blev født den 25. juni 1904 i Nibe af enken Christine Christensen, som øjensynligt havde en affære med en skuespiller, Frederik Jensen, der var på turné i Nibe i september 1903. Moderen var på dette tidspunkt – efter usikre oplysninger – enke med 2 børn, og tjente til livets ophold bl.a. som kogekone, rengøringsassistent og som garderobedame på teatret i Nibe. Hun var selv født i Ajstrup i Nordjylland i 1871.

Frederik Jensen var pudsigt nok – som far – selv født den 25. juni, men i 1863. Han døde i 1934 som en berømt og feteret skuespiller. Sidespring var heller ikke ved daværende århundredeskifte ualmindeligt, men fik blot ofte fatale følger for kvinden og barnet.

I det danske Wikipedia kan man læse flg. om Christensens far:

Jesper Frederik Marius Jensen (født 25. juni 1863 i Nyborg, død 14. februar 1934 i København) var en dansk skuespiller. Han havde sin debut i Randers 1881, derefter var han ved Frederiksberg Morskabsteater (senere Betty Nansen Teatret) 1884. Derefter var han ved Nørrebros Teater fra 1892, og var direktør for samme 1911-1920 og sceneinstruktør 1920-1926. Derefter provinsturnéer og gæstespil på københavnske scener

Bortadopteret

Far blev som spæd af moderen frivilligt overdraget til og senere som 6-årig adopteret af et fattigt, ældre daglejerpar i nærheden af Sebbersund, idet hans biologiske mor næppe kunne overskue at klare tilværelsen med et 3. barn i en svær tid, hvor offentlig hjælp faktisk kun eksisterede som fattighjælp. Hjemmet, hvor han blev sat i pleje, var ifølge ham selv et varmt og positivt hjem, hvor især plejemoderen havde en gunstig indflydelse på hans opvækst. I det hele taget har han kun fortalt de positive sider fra barndommen. I en vanskelig tid før første verdenskrig har der naturligvis også været dårlige

oplevelser, som han øjensynligt har "glemt" eller ikke ønsket at fortælle. Parrets øvrige børn var flyttet hjemmefra.

Sammen med far og mor besøgte vi som børn hans plejesøster Sine, som var gift med Karl, en fisker i Sebbersund. Vor familie blev modtaget med stor gæstfrihed. Jeg kan huske, at vi fik stegte ål og var med på en sejltur på fjorden. Karl var en hyggelig, ældre mand med et kraftigt overskæg.

Ud at tjene

I en alder af 12 år kom far ud at tjene på en gård i Sebbersund, hvor han efter eget udsagn blev betragtet som et medlem af familien. Han ville gerne være bager, men det var ikke muligt, og han kom så i mejerilære i Barmer, hvor han ligeledes oplevede at få en god behandling. Den pågældende mejeribestyrer havde 2 sønner, Sigurd og Aage Thorup, som flere år senere blev ansat som mejerielever i Klejtrup, og som far og mor havde kontakt med i mange år.

Allerede i sin tid som mejerielev viste far sig at være i besiddelse af visse evner ud i skuespilkunsten – vel nok en fædrene arv. Han blev ofte til stor morskab for husets gæster brugt til at efterligne egnens originaler. Efter sit eget udsagn havde far en heldig opvækst alle steder, måske fordi hans udprægede humor fulgte ham og påvirkede omgivelserne i positiv retning.

Christensens skuespillertalenter fornægtede sig ikke

Som voksen ønskede far ikke at møde sin biologiske mor. Han syntes selv, at han var blevet svigtet og måske forståeligt nok, men der er formodentlig en forklaring, som vi aldrig får klarlagt. Jeg er nok lidt ked af, at vi børn ikke fik lejlighed til at lære hende at kende, et savn som især i voksenalderen er blevet mere bevidst. På fotoet fremstår hun som en markant og mild, men stærk kvinde.

Mor

Min mor blev født den 13. december 1911 i Faarup ved Randers som datter af Louise Foged Dyrbye. Faderen, Søren Dyrbye, var sognefoged, sognerådsformand, formand for mejeriet, gårdejer m.m. – altså en særdeles aktiv og velanset mand i lokalsamfundet, en form for sognekonge – og det vidste hans kone. Et noget andet miljø end fars, økonomisk og standsmæssigt. Søren Dyrbye døde imidlertid i en alder af kun 48 år og efterlod min mormor med ansvaret for gården, 2 sønner og 4 døtre samt et antal karle.

Der har været forskellige beretninger om hendes vanskelige situation, ikke alle lige positive. Mor har altid gerne villet have en eksamen lige som hendes ældre søster havde fået, men på grund af hendes fars tidlige død skulle hun hjælpe med de daglige forpligtelser på gården. Det var måske også et økonomisk spørgsmål. Og den drøm brast for min mor og dermed også en drøm om selv at få en uddannelse.

Mødet
Efter forskellige ansættelser som mejerist bl.a. i Himmerland blev far på et tidspunkt ansat som førstemejerist i Faarup. I årenes løb havde han indtil da deltaget i amatørskuespil, underholdt med oplæsning og derved måske tjent en ekstra skilling. Endvidere havde han taget en efteruddannelse på Ladelund Mejeriskole, der gjorde ham parat til en stilling som mejeribestyrer.

Mine forældre dyrkede begge gymnastik som fritidsinteresse, var gymnastikledere i Faarup og omegn og endte begge som ledere af repræsentationshold for mænd og kvinder i det tidligere Randers Amt. Mor havde erhvervet sig en lederuddannelse under et ophold på Ollerup Gymnastikhøjskole – et ophold, som senere gav hende væsentlige rygproblemer med efterfølgende operationer til følge. Denne fælles interesse for gymnastik udviklede sig til ikke blot at omfatte gymnastikken, men også til en gensidig sympati, hvilket ikke just faldt i mormors smag.

Interessen blev dog så alvorlig, at de en dag ytrede ønske om at dele bord og seng. Da min mormor var en stolt dame – måske en smule snobbet – kunne der ikke være tale om, at hendes datter skulle giftes med en mejerist; det var ikke et passende parti. Måske var det også et spørgsmål om, at hun i så fald også mistede en arbejdskraft. Det kunne under alle omstændigheder først blive aktuelt, hvis denne mejerist blev mejeribestyrer.

Rold Mejeri
Det var en alvorlig sag, så det arbejdede far på, meget seriøst tror jeg, og i 1935 blev han mejeribestyrer i Rold. Mine forældre blev gift, og Lissi, den førstefødte, dukkede op den 12. januar 1936 (det var et hurtigt svangerskab, eftersom de blev gift i maj 1935 – men sådan kan det jo gå).

Livet i al dets skønhed og mystik kom jeg i kontakt med den 21. juli 1938 i en tid, hvor den lille familie havde en god og harmonisk tilværelse i Rold. Far var som bekendt sparsommelig, og han cyklede en gang imellem til Arden for at sætte 10 kr. i sparekassen.

Klejtrup Mejeri
Mejeriet blev dog efterhånden for lille for familien, og far søgte og fik stillingen som mejeribestyrer i Klejtrup, et noget større mejeri med – jeg tror – 248 leverandører, dvs. landmænd, der leverede mælk

til mejeriet. En stor opgave for en 36-årig. Efter en lang ansættelsesperiode med over 200 ansøgere, hvor også 1. mejerist Visti Jensen fra Klejtrup Mejeri søgte, begyndte far i stillingen den 1. april 1940, godt en uge før den tyske besættelse af Danmark.

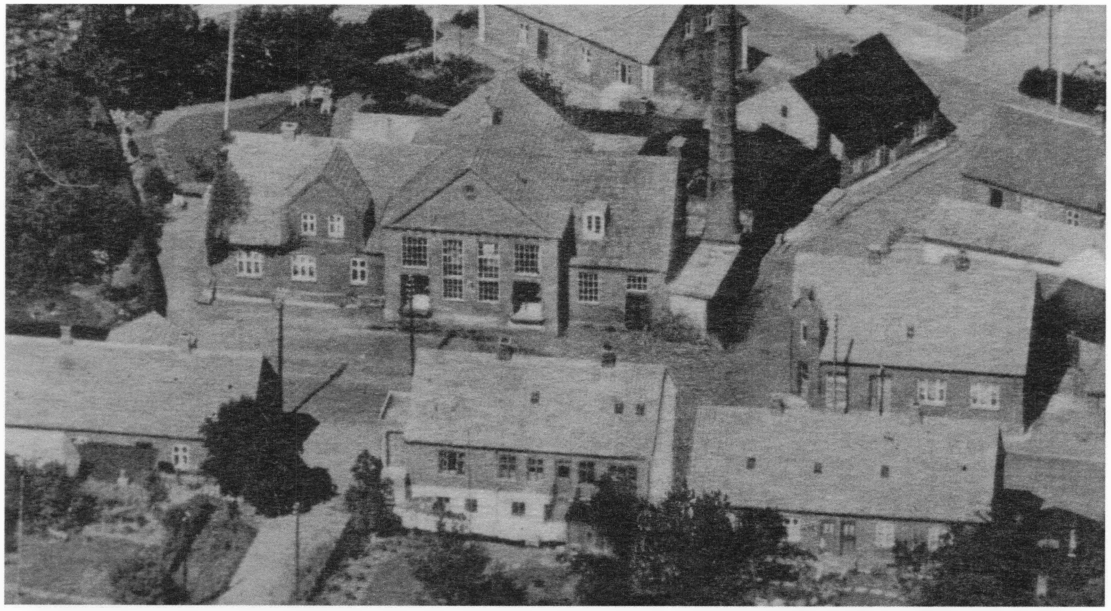

Klejtrup Mejeri med "privaten" i venstre side af bygningen

Besættelsestiden

Det er kun spredte erindringer, der dukker op, når der er tale om besættelsestiden. Kampvogne kørte gennem byen, og lange rækker af flygtninge kom gående fra hotellet, hvor de "boede" og op til skolens cykelskur, hvor tyskerne lavede mad til dem. Cykelskuret lå tæt på vores bolig, og denne lugt af flygtningemad sad i næsen i flere år efter. Tyske soldater stod i kø ved mejeriets udsalg, men de viste køkultur og respekt for mejeribestyreren. Forfølgelserne af modstandsfolk var et hyppigt samtaleemne også i lokalsamfundet, enkelte flygtede, andre blev fanget og sendt i koncentrationslejr. Men man undgik at tale om emnet, når der var børn i nærheden.

Under og efter besættelsen var de daglige indkøb begrænset af rationeringsmærker, dvs. at man kun kunne købe en lang række varer, f.eks. smør, sukker, sæbe, kaffe og tøj m.m., hvis man havde disse mærker. Frugter fra andre lande kunne først købes flere år efter krigen. Første gang jeg smagte en banan, har vel været i 1946-47, hvor mor fik besøg af en jordemor, der under krigen havde opholdt sig i Sverige – ikke særlig velsmagende. Vist nok den jordemor, der havde taget imod både Lissi og mig i Rold.

Det var en fordel for mor at have let adgang til smørmærker, når hun skulle gøre en god handel i Viborg eller Hobro. De indgik ofte i en "byttehandel". Lovligt eller ej? Det var vel vilkårene.

Mejeribestyrerboligen lå i forlængelse af mejeriet og ud til den brolagte mejeriplads, hvor ind- og udvejning af mælk fandt sted. Om morgenen var der meget trafik af mælkekuske med hestevogne og om vinteren kaner fyldt med mælkejunger. Der har vel været en ca. 20-25 mælkekuske, som hver morgen kom med mælk fra landmændene. Denne trafik betød, at vi børn som små ikke kunne gå frit omkring, hvorfor jeg blev bundet i en snor fra køkkenet med en vis radius i det frie. Frihedstrangen var allerede da i sin vorden, eftersom det er blevet fortalt, at jeg sagde til en mælkekusk: "Løs'n mæ li'".

I dag ville en sådan løsning blive betragtet som et overgreb på børn, men på daværende tidspunkt var det en sikring af børn.

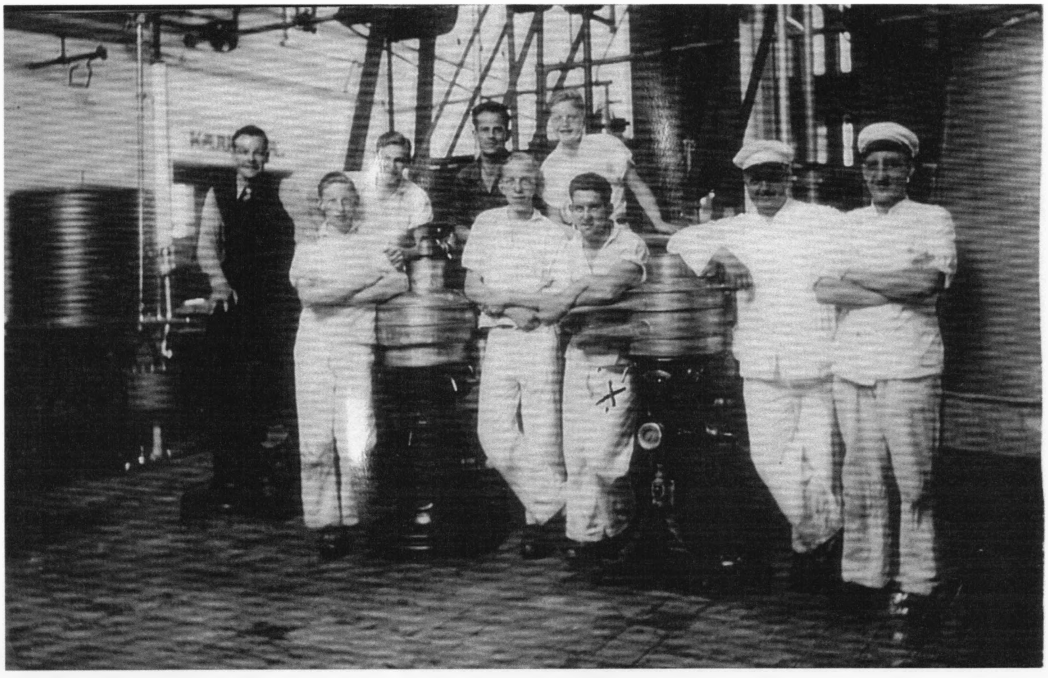

Fredes fødsel
Den 9. december 1942 fik jeg en lillebror, Frede, som havde sundhedsmæssige problemer med bylder i nakken umiddelbart efter fødslen, hvorfor han blev hjemmedøbt. Det foregik på sofabordet i dagligstuen med de røde plysmøbler, hvor præsten foretog de sædvanlige ritualer.

Da Frede kom til verden, blev boligen lidt for lille til en familie med 3 børn, men bestyrelsen for mejeriet, der som repræsentant for landmændene bestemte mejeribestyrerens løn, bolig m.m., var meget påpasselig. Det måtte vente.

Større bolig
Først 5 år senere, da mejeriet efter krigen fik pladsproblemer, og boligen skulle inddrages, blev det aktuelt med en ny. Det betød, at et nabohus – fru Dams manufakturforretning – blev købt i 1946-47 og indrettet til mejeribestyrerbolig. Der var langt bedre plads, hvor Frede og jeg delte værelse, og Lissi havde sit eget, og hvor der var plads til såvel mejerister på kost som ung pige i huset. Frede og jeg delte værelse på loftet. Der var mørkt om vinteren, og det huede mig ikke. Der var ganske vist lys i loftsrummet, men det skulle slukkes en 10-15 skridt fra døren til værelset, og der var 4 mørke skunker. Så kan man godt være hurtig, når man skal slukke lyset og i seng.

Telefonen bestod af en ret stor kasse med rør og sving. Den hang på væggen. Vi havde telefon nr. 3. Skulle vi ringe, drejede vi på svinget og fik byens telefoncentral, hvor vi bestilte det ønskede nummer, som centraldamen så stillede os om til. Centraldamen havde mange oplysninger, da hun kunne overhøre alle samtaler. Men den fristelse faldt hun naturligvis ikke for.

Soveværelset
Husets allerhelligste rum var soveværelset, og for mine forældre var tiden til eftermiddagssøvn ukrænkelig. Så skulle der være uforstyrret ro, og det blev der. Far var en ret skrap herre i sine unge,

travle år. Det nye hus var en stor forbedring. Og huset faldt i fars og mors smag – også og især soveværelset. Og det betød, at Birgit blev født den 31. december 1949 om aftenen efter en periode, hvor vi børn havde observeret, at en "sukkerknald" i vinduet i soveværelset blev stadig mindre. Den smagte os, selv om den blev lidt mørk i farven. Når der lå en "sukkerknald" i vinduet, kom storken med en lillesøster. En nem måde at give seksualundervisning eller –orientering på.

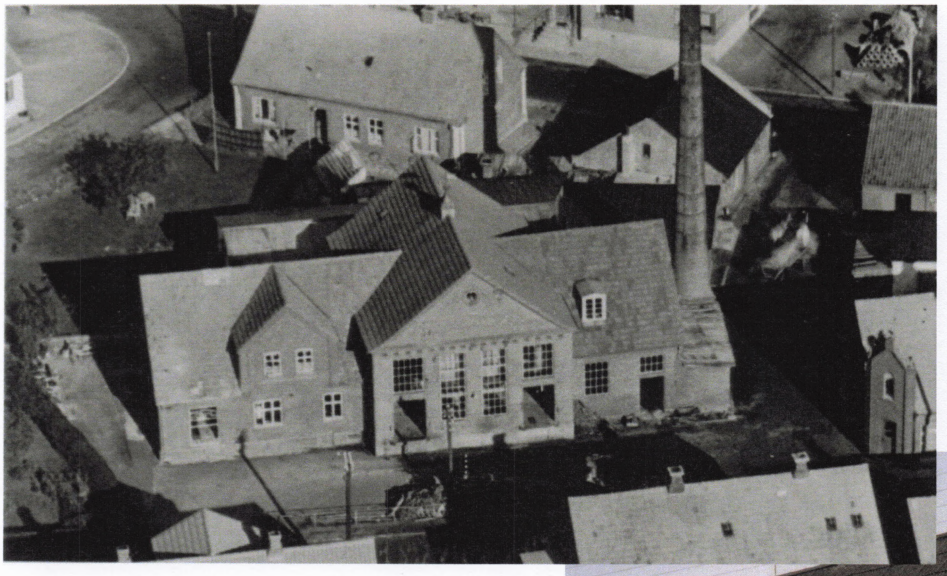

Mejeribestyrerfamilien flyttede over i huset på Skårupvej 7 (ses her bag mejeriet). Privaten blev lavet til butik.
Til højre et nyere billede af Skårupvej 7

I årene op til Birgits fødsel led mor meget af stærk hovedpine, hvor hun i op til flere dage lå i sengen med gardinerne trukket for og ikke måtte forstyrres. Med Birgits ankomst forsvandt hovedpinen, og mors liv blev lidt lettere på det område, tror jeg.

Også far havde en lidelse at slås med, idet han med mellemrum blev ramt af astmaanfald. Han havde noget pulver, han antændte og inhalerede røgen fra. Det stank, men det kunne klare et mildt anfald, til andre tider var anfaldet så kraftigt, at han måtte have læge, som ofte gav ham en morfinindsprøjtning. Det var en ubehagelig oplevelse, som jeg også siden hen har oplevet med mine egne børn.

Birgits fødsel 31. december 1949 om aftenen
Det var som sædvanlig en hjemmefødsel, og derfor holdt vi 3 børn nytårsaften sammen med Viggo-slagteren og blev transporteret i hans lukkede, mørke grisevarevogn ud til købmand Jonassen i Fristrup, uden at vi havde fået oplyst, hvor vi skulle hen. Vi følte os lidt utrygge. Dette ene år var der rigeligt med slik og småkager. En speciel aften, som står skarpt i erindringen, især da fordi samme købmand på tragisk vis myrdede sin kone, datter og sig selv nogle få år senere.

Viggo-slagteren var en meget venlig mand overfor os børn. Han havde forretning og slagtehus ikke langt fra mejeriet. Vi børn overværede ofte slagtning af forskellige dyr, hvordan de blev aflivet,

hvordan blodet blev tappet af, dyret delt og skåret op osv. Det skete, at mor fik (købte?) blod af slagteren til blodpølse. Det var en delikat spise med sirup til.

Birgit blev døbt samme år og samme søndag, som Lissi blev konfirmeret og oven i købet i forbindelse med den sidste kirkelige handling, der blev foretaget i Klejtrup Kirke af den kendte præst og modstandsmand Pastor Sandbæk.

Nu blev der nok at se til for mor, hvorfor det var naturligt at få hjælp af skiftende unge piger til de huslige gøremål. Tøjvask fandt sted i "vaskehuset" ved mejeriet – samme sted, som far opbevarede og solgte ost fra. Det var sikkert ikke noget, sundhedsmyndighederne havde accepteret i dag. Efter tøjvask skulle der rulles. Det foregik i loftsrummet, hvor der stod en rulle bestående af et stativ med en flad skuffe fyldt med brosten, hvorunder der lå 2 eller 3 træruller, som tøjet blev viklet omkring (sengelinned, håndklæder, duge m.m.). I begge ender af skuffen var der et håndtag. Det var ofte min opgave at hjælpe mor med at trække rullen frem og tilbage.

Senere blev der anskaffet et betydeligt lettere rulle med håndsving, som kunne betjenes af en enkelt person.

Tuberkulose

Den nyfødte var et lyspunkt og en solstråle i dagligdagen (og det er hun stadig) og det medførte, at far måske blev lidt mildere stemt i opdragelsen af sine drenge. Dog blev Birgit som 4-5 årig – og dermed indirekte familien – ramt af tuberkulose, i disse år en alvorlig sygdom, som kunne være livstruende, da penicillinen endnu ikke var opfundet. Sygdommen var meget smitsom. Dermed var hele familien truet og måtte jævnligt i en længere periode igennem en del undersøgelser på sygehuset eller i en mobil undersøgelsesvogn.

Smitten viste sig at komme fra en børnevenlig nabo, en sadelmager, der havde et værksted, hvor børn ofte kom. Det var en ret udbredt sygdom, som normalt blev behandlet ved indlæggelse på et sanatorium. Det skete for sadelmageren; men det lykkedes mor at undgå denne indlæggelse for Birgits vedkommende, hvis hun nøje fulgte sygehusets instrukser. De gik ud på, at sygdomsramte skulle have god, fed mad og skærmes mod kulde m.m., hvilket betød, at Birgit samvittighedsfuldt blev fedet op med bl.a. fløde, smør og lignende og passet grundigt på. Denne kur påvirkede naturligvis hendes vægt, en gene, som hun efter eget udsagn har kæmpet med siden, men som reddede hende fra et sanatorieophold.

Og det var godt og var mors fortjeneste. Set i bagklogskabens lys har mor i det hele taget haft en meget stor indflydelse på, hvordan vi børn er blevet passet på og har fået en uddannelse. Jeg er ked af, at vi ikke i højere grad har udtrykt vores taknemmelighed, mens hun levede.

Grethe
Den tjenestepige, der står klarest i min erindring, er Grethe Andersen, gift Vammen, som jeg som 8-9 årig, tror jeg, selv friede til, men som bekendt ikke med særlig heldig udgang. Hun havde åbenbart andre og mere spændende planer. Derfor huskes hun måske bedst. Den dag i dag nyder jeg at udveksle minder med hende, når vi ses i Lokalhistorisk Forening. Hun er en fantastisk, livsbekræftende dame, altid positiv, smilende og imødekommende. En gevinst for Klejtrup, også på grund af hendes datter, Ragna, der er formand for Lokalhistorisk Forening. Grethe er den eneste voksne person, der kan huske mig som barn, selv om jeg føler, vi er jævnaldrende. Det er da lidt pudsigt!

Opdragelsen!
Far var i erindringens skær en noget skrap herre. Han havde den holdning, at hvis børn arbejdede, lavede de ingen ulykker. Derfor var et af mine mål i dagligdagen at undgå at blive set. Hvis han så mig, blev jeg sat i arbejde. Endvidere var fysisk afstraffelse ikke fremmed for ham. Det var et meget almindeligt middel i børneopdragelsen. Lussinger sad rimeligt løse.

Allerede meget tidligt blev det min faste ugentlige opgave at feje omkring vores privatbolig og hele den brolagte mejeriplads. Og det var ikke min yndlingsbeskæftigelse. Jeg blev dog meget tidligt fortrolig med brugen af en kost, men uden at det udviklede sig til noget særlig tæt forhold.

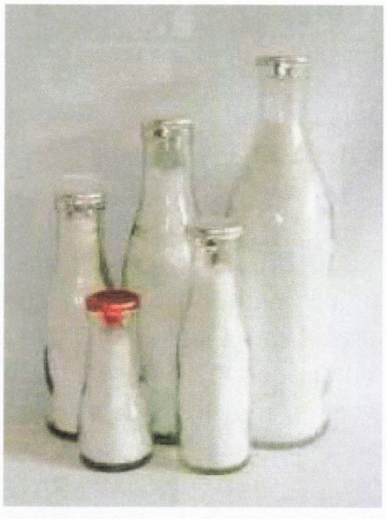

I travle perioder som omkring jul og nytår og andre søn- og helligdage skulle jeg hjælpe til i mejeriet med opgaver afpasset efter min alder, dvs. at tappe mælk på flasker, vaske flasker, hjælpe med at betjene mælkekuskene, ekspedere ordrer fra landmændene, slå smør i dritler fra kernen, aktiviteter, som foregik tidligt om morgenen, og som jeg syntes var ret spændende. Derfor var det heller ikke på dette tidspunkt fremmed for mig at skulle være mejerist

Far lavede også is og ispinde, men sjovt nok bad han mig aldrig om at pakke ispinde ind. Det var en manuel opgave, som blev varetaget af en ældre, på daværende tidspunkt ugift pige, Gerda (ca. 30, tror jeg), som vi undertiden i et uopmærksomt øjeblik fik "listet" en is fra, uden hun opdagede det.

Der var i øvrigt tydelig forskel på pigearbejde og drengearbejde. Jeg har aldrig hjulpet til indendørs, og pigerne vist heller ikke i mejeriet eller fejet omkring huset.

Børnenes plads i hjemmet
Det var ikke velset, hvis vi blandede os i samtaler mellem voksne, ligesom snak ved bordet under spisning blev stoppet. Vi fik mad efter tur, og vi måtte ikke tage det bedste, det største eller det sidste stykke kød eller kage. Vi forlod ikke bordet, før de voksne rejste sig og altid med et – tak for mad. Når der var gæster til kaffe eller spisning, måtte vi hilse på, men vi sad aldrig med ved bordet. Så måtte vi spise i køkkenet sammen med pigen eller kogekonen.

Kun juleaften sad vi i stuen og spiste. Denne aften skulle vi have det, man forstod ved god mad. Jeg havde ikke noget nært forhold til "god" mad. Jeg fik ofte havregryn med mælk. Kræsen og speciel, som jeg åbenbart var.

Vi fik en pose med slik, nøje afmålt og samme mængde. Og der blev ikke givet ekstra. Far brugte en del tid juleaften på at samle og lægge julepapir sammen til brug ved indpakning af ost i hverdagen. Sparsommelighed var en af hans dyder. Det næste halve års tid var osten pakket ind i julepapir.

Havregryn med mælk var min yndlingsspise, som jeg fik hver morgen, eller evt. varm mælk med rugbrødsterninger. Efter starten på min skolegang i Viborg var madpakken efter ophold i skoletasken ikke just en oplevelse, men helt undgå den kunne jeg ikke, selv om den ikke blev nydt, og jeg blev ikke overvægtig. Heller ikke den daglige mad havde min store opmærksomhed, hvad den i øvrigt stadig ikke har. Jeg kan dog huske, at den faste spise hver lørdag var pandekager og kærnemælks-suppe. Vist nok et krav far havde stillet ved ægteskabets indgåelse. En lidt usædvanlig betingelse.

Forskelligt børnearbejde

Hvert efterår, når landmændene skulle tage kartofler op, fik vi en uge fri fra skole. Så måtte jeg tage et job på landet og hjælpe med at samle kartofler op. Vi kravlede på knæene i mulden efter kartoffel-optageren i al slags vejr fra tidlig morgen til sidst på eftermiddagen. Det var undertiden vådt og surt, og jeg kunne ikke lide den mad, vi fik på gården. Jeg undgik helst at putte ukendt mad med en frem-med lugt i munden. Der blev ikke spurgt, om jeg havde lyst til at få arbejde i kartoflerne, og jeg husker ikke, hvor meget jeg tjente, og hvor pengene blev af. Men jeg havde ikke lyst. Børneopdragelse var et rent autoritært system, og der var ikke noget, der hed forældre-børn samtaler eller diskussioner – ikke hos mejeribestyreren.

Kartoffeloptagning som Søren Erik beskriver – her er det fra venstre Aksel Frederiksen, Klejtrup, Alex Jonassen, Roum,, Svend Erik Simonsen, Fristrup, ukendt , Karl Højgaard Nielsen, Hejring, Jens Kolind, Fristrup og Jacob Betzer, Klejtrup

Det var en befrielse at blive sendt på skole i Viborg, eftersom det fritog mig fra kartoffelmarkerne og delvist de hjemlige praktiske pligter. Men hvad, Frede skulle jo også have noget at tage sig til. Min indsats i skolen kunne tjekkes på karaktererne.

Under og umiddelbart efter krigen brugte man som hovedregel tørv til opvarmning i husene og til madlavning. Folk havde komfur med ringe og levende ild. Man havde ikke centralvarme, men fyrede med tørv i kakkelovne og kaminer. Vi havde et komfur i køkkenet og en stor tørvekasse, som far ofte sad på. Dog havde vi i privaten centralvarme direkte fra mejeriet. Tørvene blev gravet op i moser, og min far skaffede mig et job ved tørvegravningen langt ude i Sandstrædet, ude i det "suuet sown".

(Han var god til at finde jobs til mig). Ejeren, mener jeg, hed Alfred Christiansen - han var gift med Sy-Mary. Min opgave var at transportere de meget våde tørv fra mosen op til en tørreplads. Det foregik med hest og en meget lav vogn uden sider. Endvidere skulle jeg passe hesten i løbet af dagen. Jeg fik 5 kr. om dagen, så vidt jeg husker. Selv om det var en lang dag, husker jeg arbejdet som en god oplevelse, men måtte brat stoppe, da jeg trådte på bunden af en flaske, der havde mistet "hovedet". Arret har jeg stadig til venlig erindring. Jeg gik altid med bare fødder, og doktor Repholtz måtte give mig et enkelt sting. Det havde han prøvet før ved et lignende uheld, hvor det gik ud over trædepuden under storetåen. Da fik jeg også et enkelt sting, men uden bedøvelse. Det husker jeg klart. Jeg har vel været en 5-6 år.

Det var et gennemgående træk i fars opdragelse, at man ikke skulle sjuske med sit liv, men lære at klare sig selv og ikke blive en belastning for andre. Derfor var han så ivrig efter at sætte mig i beskæftigelse, jeg måtte selvfølgelig også selv klare økonomien i forbindelse med min uddannelse. SU var et ukendt begreb. I dag er det ikke vanskeligt at se fornuften i den holdning; men måske i en lidt mere moderat version.

I travle perioder hjalp jeg en overgang til i Brugsen. Det var i den gamle Brugs, der lå overfor vort eget hus. Til denne Brugs var der knyttet en korn- og foderstofafdeling med en mølle bygget af et jernskelet. Mølleren var i øvrigt kraftigt tunghør og derfor ofte udsat for drillerier fra os drenge.

Der var en tid, hvor alt blev vejet af i butikken. Jeg skulle fylde skuffer med gryn, sukker, sæbe, salt og alt, der kunne vejes af. Der var ikke selvbetjening. Hver enkelt kunde skulle betjenes. Ellers skulle jeg gå til hånde med alt forefaldende arbejde, ofte rengøringsopgaver.

Stof til eftertanke

Af Ragna Kolind

Det sidste års pandemi har for mange været en prøvelse ud over det sædvanlige – ja, for os, som ikke har oplevet 2. Verdenskrig, er det vel det mest indgribende i vores hverdag, som vi har oplevet. Der er ikke gået en dag, hvor Coronaen ikke har været nævnt, og der har ind imellem bredt sig en form for modløshed, tristhed og især ærgrelse over alle de ting, vi afskæres fra i vores ellers så sorgfrie tilværelse.

Selvfølgelig har vi alle oplevet situationer, hvor tingene har føltes triste, og vi har måske endda været lidt opgivende. Sådan er det – og sådan har det nok altid været i ethvert menneskes livsforløb.
Nogle er fødte pessimister – andre fødte optimister, og de to typer mennesker anskuer Verden fra hver sin vinkel. Det er jo indlysende, at de sidstnævnte – optimisterne – klarer sig bedre igennem en krisetid.

Et godt eksempel på denne forskel findes i min mors gemmer af avisudklip – et digt af hendes faster Petrine Christensen – født og opvokset i Ørris. Det nøjagtige årstal er ukendt, men af teksten fremgår det tydeligt, hvad der er af udfordringer på det tidspunkt, hvor hun skrev det – nemlig under Mellemøstenkrisen i 1970'erne. Og det viser både pessimistens og optimistens syn på tingene, når vi bliver udsat for "krisesituationer".

Som Petrine indleder sit digt: "Her er lidt stof til eftertanke":

Erkendelse

Jeg har gået og ærgret mig,
for ærlig talt må man græmme sig
over priserne på tabletter
nu, da de vore tilskud sletter.
Det ærgrer mig også meget, at her
i mine øjne sidder en stær,
for hvad i alverden skal den der?
Jeg har problemer med ben og knæ.
Musklerne er så stive som træ.
Forleden dag kom jeg galt afsted
og brækked' min slikkepots yderste led!
Under min fod en ligtorn trykker,
og min kaffemaskine er gået i stykker.
Havens blomster er fulde af lus,
og myrerne invaderer vort hus!
Skønt jeg har meget at ærgre mig over,
så tænker jeg lige nu, før jeg sover,
at mine problemer er kun så små
i forhold til, når jeg tænker på
de, der på tunge sorger må bære,
og hvor sygdom og smerter gør dagene svære.
På den, der ved skæbnens onde spil,
misted' sin kurs og i mørket for vild.
Og jeg tænker på Beirut, der netop nu
er et ragnarok i krig og gru.
Mødre i skjul med børn på skød
i navnløs angst og i yderste nød,
mens jeg går her i min lille verden
i tryghed og fred i min daglige færden.
Læser du dette og tænker som jeg,
at der er så meget, der ærgrer dig,
så lad os erkende, hvad tryghed er værd,
og at ærgrelse bare er til besvær.
Vi må begge to huske på,
hvor meget vi har at skønne på,
og synes vi, vores himmel er grå,
så vil vi forsøge at male den blå
og lede efter de solstrejf, der er,
man finder dem altid, når blot man dem ser!.

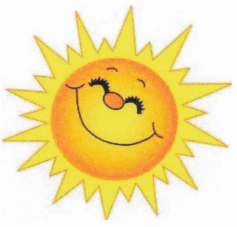

Krigen kom tættere på

Af Birthe Ømark

Den 20. september 1941 styrtede et tysk fly ned i Hærup – en begivenhed, der bragte krigen meget tæt på vores område. Jeg har fundet lidt om dette flystyrt, og synes også, at der bør nævnes lidt om dagligdagen i Klejtrup under besættelsen. Jeg har "lånt" lidt information fra foreningens tidligere formand, Villy Jensen, som jeg vil nævne i det følgende.

Som bekendt brød 2. verdenskrig ud i september 1939, men det fik ikke den store indflydelse på hverdagslivet i Klejtrup. Enkelte unge mænd fra sognet blev indkaldt til hærens sikringsstyrke, men blev senere hjemsendt igen.

Tiden gik, og i begyndelsen havde Klejtrup-borgerne det egentlig godt. Krigen var på afstand. Byens møbelfabrikker arbejdede på fuldt tryk og beskæftigede ca. en snes medarbejdere. Ved krigsudbruddet lå bl.a. snedkernes timeløn på ca. 1 krone, men inden krigsafslutningen var denne 1,90 kr. i timen. Der var 48 timers arbejdstid pr. uge om vinteren og 54 timer om sommeren. Snedker Pedersen fremstillede især soveværelsesmøblementer, og Thorvald Hermansen, der efter storbranden den 31. januar 1942 kaldte sin nyopførte fabrik Thelna, lavede småmøbler, som især var dækketøjsskabe, skriveborde og de moderne "klubborde".
Thofts savskæreri havde fuldt op at gøre med opskæring af de store træstammer, som de store belgierheste slæbte hjem fra Lindum skov. Der blev især frembragt generatortræ, som var drivkraften til alle de biler, der ikke kunne betragtes som udrykningskøretøjer (læge og dyrlæge).

Forretningslivet gik godt, selvom man dårligt kan forstå, hvad man egentlig havde at handle med. "Der var stor forskel", siger forhenværende uddeler Harald Christensen, da han blev spurgt, om der var sammenlignelighed mellem de to verdenskrige. "Vi havde gode erstatningsvarer under den sidste krig, men næsten intet under den første", udtalte han.

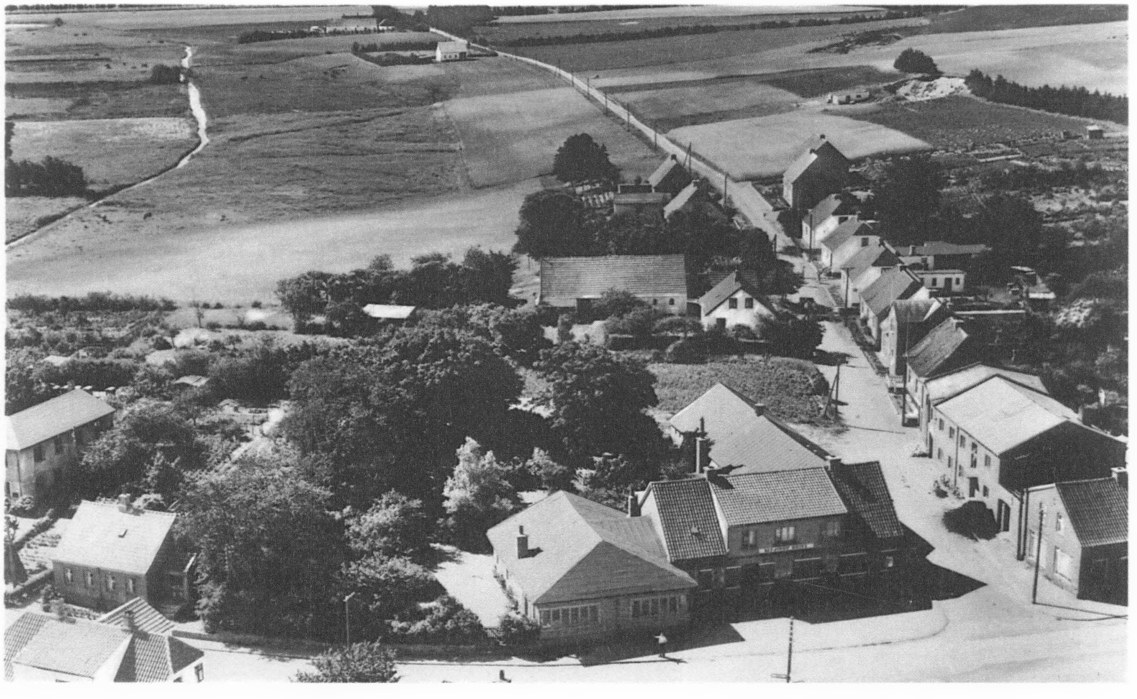

Forretningerne i byen var en Brugs og to købmandsforretninger i Klejtrup og én i Fristrup. Der var bageri og slagter. Derudover var der en del større og mindre butikker og håndværksvirksomheder.

Der skete ikke de store udsving i hverdagen i tiden indtil den tyske besættelse. Der kom et pust udefra, da den unge marineflyver Walter Lonsdale landede på søen, og sammen med den øvrige besætning nød eftermiddagskaffen hjemme hos sin mor, inden turen gik videre.

I Klejtrup var den 9. april 1940 som andre steder en uhyggelig oplevelse, og alle var sønderknuste. Børge Dalsgaard, der var befalingsmand ved 3. regiment i Viborg, har fortalt, at hans enhed var udlagt i kantonnement i dagene op til den 9. april. De kom ikke i træfning, men måtte finde sig i den overlast, at befolkningen i området, hvor de lå, hånede dem og spyttede på dem.

Mejeribestyrer Christian Christensen, der netop den 1. april havde afløst Christian Holm, har beskrevet den 9. april således: "Noget gik i stå. Kuskene kom for sent. Mejeriet betød intet for nogen af os." Der fulgte for mejeriet en masse restriktioner, bl.a. måtte man ikke overstige en fedtprocent på 18 i fløden.

Der var lige sket en større udskiftning i byens forretningsliv. Slagter Lars Kold havde afstået sin forretning til Dagmar og Viggo Nielsen. Købmand Skjøttgaard havde købt forretningen på Viborgvej af købmand Viggo Gundersen, og Jens Kristian Risgaard havde fordoblet antallet af frisører ved at etablere sig i lokalerne, hvor Andelskassen tidligere havde til huse (i den vestlige ende af købmand Skjøttgaards hus).
Da besættelsen var en realitet, blev der straks dekreteret mørklægning, hvilket betød der ikke fandtes gadebelysning resten af krigen. Biler og cykler skulle nedsætte lysmængden, og man skulle af sikkerhedshensyn bære hvidt armbind, hvis man færdedes ude efter mørkets frembrud.

Både i Klejtrup og andre steder forsøgte man at ride stormen af og lade livet gå videre på bedste måde. Man nægtede at lade sig kue, og forsøgte at opretholde en hverdag, der var så normal og almindelig som mulig. Og netop derfor besluttede man at opretholde traditionen med, at de ældste skoleårgange skulle på udflugt til København. Og sådan blev det – den 29. august 1941 rejste børn og lærere på tur til hovedstaden, og det må have været en stor oplevelse. Turen varede 4 dage, og kunne med transport, forplejning, indkvartering på fregatten Jylland og visse entréer klares for en deltagerpris på kr. 2, 99. Det var dog nogle børn, som ikke kom med, fordi forældrene var utrygge ved at sende dem afsted under krigens omstændigheder.

Der var mangel på mange ting under krigen, og denne mangelsituation satte bl.a. gang i en stor tørveproduktion, som foregik såvel i Hærup kær som i "Det Sorte Sogn". Der var gode penge at tjene både her og også på Karup flyveplads, hvor nogle Klejtrupborgere havde arbejde i en periode.
Landsskadelig virksomhed var vi vist forskånet for. Der var en enkelt ung mand, der gjorde sig som medlem af "Frikorps Danmark". Han fik vist en mindre straf efter krigen. Værre var det, at hans familie følte sig nødsaget til at bryde op fra egnen. En anden familie flyttede allerede i 1943 deres teltpæle, efter at deres hus blev overmalet med et hagekors. Familiefaderen var sønderjyde, men bortset fra at han tog et job som tolk på flyvepladsen i Aalborg, var han næppe særligt belastet.

Under besættelsen blomstrede også foreningslivet både i Klejtrup og andre steder. Folk havde behov for noget at samles om. Folkedanserforeningen startede med lærer Fogh som den første formand. Leder af dansen var tømrer Niels Bundgaard. Badmintonklubben var ligeledes en ny forening, startet af den nye barber Risgaard.

I krigsårene blev der oprettet en civilforsvarsforening, som fra starten havde ca. 300 medlemmer med snedker P. Christian Pedersen som formand. For at klare det praktiske, som vel var at forberede sig på at imødegå en katastrofe, dannede man ud af foreningen en gruppe, som havde ca. 35 medlemmer, der under ledelse af installatør Jens Mortensen uddannede sig, opdelt i sektioner omfattende forplejning, brandtjeneste, ingeniørtjeneste og sanitetstjeneste. Nogle af gruppelederne har sandsynligvis været uddeleren, mejeribestyreren og lærer Fogh.
En sammenligning af tal fra før og under krigen kan gøre situationen lidt mere konkret, og det er altid pudsigt at se udviklingen. Et par priser: 10 stk. cigaretter kostede 40 øre, og man fik et stort kræmmerhus "brystsukker" for en 5-øre. For at det ikke skulle gå helt galt med en priseksplosion indførtes for mange områder en maksimalpris, som ikke måtte overskrides. Politimesteren i Hobro fastsatte bl.a. disse priser for Klejtrup Afholdshotel: Overnatning (dobbeltværelse) kr. 2,25. Enkeltværelse kr. 1,75. Kaffe på kande måtte man tage 44 øre for og et stykke brød eller en kage 15 øre.

Flystyrt i Hærup
Klejtrup fik sin første egentlige indkvartering af tyske soldater umiddelbart efter den 20. september 1941. Årsagen var et flystyrt på Niels Jensens mark i Hærup. Maskinen led totalhavari, og var spredt på et stort område. Besætningen på 4 mand lå slemt lemlæstede omkring nedstyrtningsstedet og var alle dræbt på stedet. Mange af byens borgere skyndte sig til stedet, og det må have været et grufuldt syn, der mødte dem. Mange var der, inden myndighederne nåede frem, og Villy Jensen var selv til stede, og han husker bl.a., at Peter Thoft og Thomas Jensen også var der.

Afspærringsmandskab bestod af ca. 20 mand, som boede og spiste på hotellet i de par uger, hvor en havarikommission arbejdede på stedet. Senere kom der en oprydningsstyrke fra det tyske luftvåben, ca. 30 mand, som fjernede materiellet.

Fra amatørhistoriker Jens Lildballe i Hvornum, der har en omfattende interesse for og viden om både 1. og 2. verdenskrig, har Lokalhistorisk Forening fået en uddybning og en del fakta om flystyrtet. Det pågældende fly var et Junker type 88 DI fly. Det var sandsynligvis fra den tyske kystfly organisation

106/1 Staffel, og det havde base på Karup flyveplads. Flyet var et langtrækkende rekognosceringsfly, og var den pågældende dag på en rutinemæssig øvelsesnavigations-flyvning.

Mette Marie og Niels Jensens hjem (Hærupvej 10) fik pludselig en "hovedrolle", da flyet styrtede ned i "deres baghave"

Der har floreret en del myter om flystyrtet. Nogle fortalte således, at de havde set en person stå i cockpittet og sigte med en pistol mod piloten. Andre mente at vide, at maskinen kom direkte fra fabrikken i Tyskland, og at styrtet skyldtes sabotage. Jens Lildballe tilbageviser imidlertid disse historier som værende uden hold i virkeligheden.

Ifølge havarirapporten, der blev udfærdiget, så var materielle fejl den egentlige årsag til styrtet. Besætningen bestod af overløjtnant Hans Helmut Thite, 2. pilot Otto Karbich, telegrafist Hans Joachim Freud og skytte Heintz Schegl. De ligger alle begravet på Frederikshavn kirkegård, og er antageligt flyttet dertil efter krigen, hvor man flyttede mange tyske krigsofre til større centrale begravelsessteder.

I de følgende par år var der ikke nogen egentlig "besættelsesstyrke" i Klejtrup-området, men den 5. juni 1944 kom en styrke på et par hundrede mand, som gæstede byen i et par måneder. Det var en panserstyrke, som havde deres tanks og andet udstyr opstillet på sportspladsen, og hvor der ellers var plads. Personellet var indkvarteret i hotellets store sal og i missionshuset. Befalingsmændene var

privat indkvarteret. Det var sognefoged Karl Bertelsen, der havde den ganske givet upopulære opgave at overbevise borgerne om, at de var forpligtede til at tage mod disse ubudne gæster. Disse, såvel som de tidligere, opførte sig i øvrigt upåklageligt, men derfor blev der da nok grædt tørre tårer, da de rejste.

Den næste – og sidste – indkvartering var civile flygtninge fra det, vi senere kaldte Østtyskland. De kom i vinteren 1944 – 45, og var her til efter krigsafslutningen. Det var nogle sølle stakler – næsten udelukkende kvinder og gamle mænd. De boede også i hotellets sal og i missionshuset. Der var vel 100 – 200 stykker. Da krigen var slut, overtog Civilforsvaret i Hobro bevogtningen af disse flygtninge. "Bevogtningen" havde nok som hovedformål at hindre fraternisering med de unge tyske kvinder.

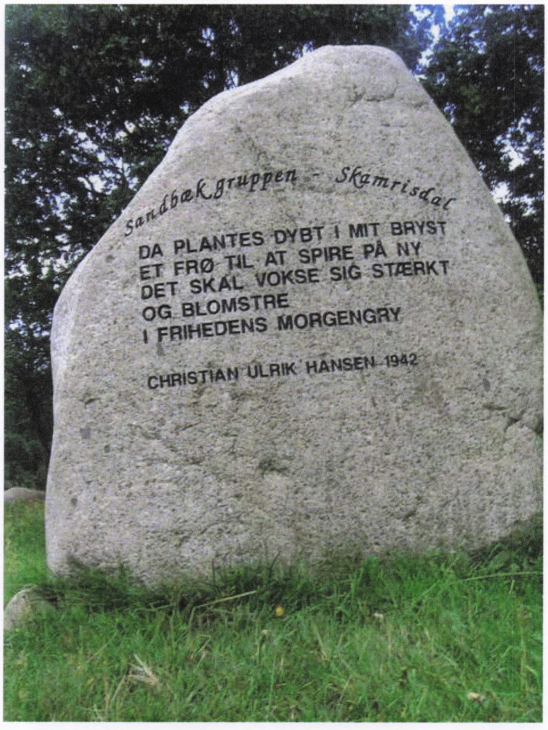

Hærup fik på flere måder en hovedrolle under 2. Verdenskrig, idet Skamrisdal ved Hærup sø blev brugt som nedkastningsplads for Sandbæk-gruppen. Pladsen prydes nu af denne mindesten med et digt af modstandsmanden Christian Ulrik Hansen, hvis forældre var naboer til Mette Marie og Niels Jensen

Klejtrup Kirke – byens ældste bygning

Af Birthe Ømark

Klejtrup er en gammel by, det hersker der ingen tvivl om. Byen nævnes første gang i 1365 som Klækthorp – Klæk efter et ukendt mandsnavn og thorp (eller trup), som betegner en udflytterby. Det vil sige, at byen er udflyttet fra et andet sted, og dette kan meget vel være Hejring, hvor der også har ligget en kirke. Hejring Kirke blev nedbrudt i middelalderen, efter et pestudbrud lagde området øde, og da man senere i middelalderen byggede et tårn til kirken i Klejtrup, genbrugte man bl.a. sten fra Hejring. På tårnets vestside, omtrent i mandshøjde, sidder en sten fra alteret i Hejring Kirke, hvori der er udhugget en fordybning til opbevarelse af relikvier. På stedet, hvor Hejring Kirke lå, ligger nu Hejring Kirkegaard. Da man for mange år siden foretog ombygning af ejendommen, fandt man i grunden adskillige knogler fra den tidligere kirkegård, der lå her.

Klejtrups forskellige foreninger planlægger i 2022 en jubilæumsfest, hvor vi fejrer Klejtrup by og dens historie, og det betyder, at vi skal have afklaret, hvor gammel byen er. Den ældste bygning i Klejtrup er kirken – når vi altså ser bort fra de stolpehuller fra nyere bronzealder, der blev afsløret, da man gravede ud til Bakkedraget. Og ligeledes ser bort fra borganlægget ved søen, hvis datering er usikker; dog er dette sandsynligvis ældre end kirken, hvilket også indikerer, at byen sandsynligvis er ældre, end man hidtil har antaget. Men kirken er det mest håndgribelige bevis på, at vores by er gammel, og eftersom den er bygget i 11-1200-tallet, betyder det, at vi kan fejre Klejtrups 800-års jubilæum. Jeg har imidlertid fundet en kilde, der hævder, at kirken er bygget endnu tidligere – nemlig i perioden 1120-1150, hvilket betyder 900 år. Og derfor vil jeg i årets hæfte bidrage med lidt historie om Klejtrup Kirke.

Klejtrup Kirke og kirkegård har igennem århundreder været en fast bestanddel af landskabet ved Klejtrup sø. Kirken ligger højt og smukt på sin bakketop, den kan ses vidt omkring og uanset fra hvilken retning, man kommer ind i byen, så er den én af de bygninger, man først får øje på. Kirken har en fantastisk udsigt over søen, og som provsten sagde til et kirkesyn: "det er den smukkest beliggende kirke og kirkegård i hele stiftet".

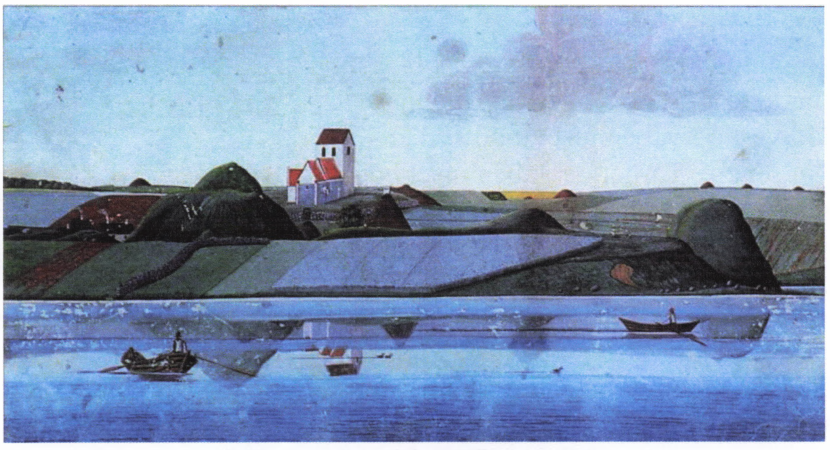

Billede malet af R. H. Kruse i 1840

Kirken har gennem de mange år haft – og har stadig – stor betydning for mange mennesker i og omkring Klejtrup, ja ud over det ganske land. Kirken forbinder vi med betydningsfulde begivenheder i livet, og det betyder meget for de fleste.

Før vi ser på Klejtrup Kirkes historie, er det relevant med:

Lidt kirkehistorie

De tidligste kirkebygninger i Danmark er fra 1000-tallet og var bygget af træ, men ingen af disse er bevaret. Man gik herefter over til at bygge stenkirker, og mange af de ældste kirker er bygget af kløvet kamp, granitkvadre, frådsten og kridtsten. Fra 1200-tallet og frem blev de fleste kirker opført af tegl.

I Danmark er der i alt ca. 2385 kirker inden for Folkekirken. Langt de fleste af disse kirker (1740 eller 73 %) er opført i perioden fra 1100 – 1535, mens de resterende 646 (27%) er opført fra 1536 og frem til i dag.

De ældste danske kirker er bygget i romansk stil, som er baseret på et firkantet og meget spartansk skib og et kor – dog blev en apsis snart tilføjet. Den ældste, bevarede danske kirke er kryptkirken under Vor Frue Kirke i Aarhus, som har en hvælving fra 1060, det ældste hvælvede rum i Norden.

Efterhånden udviklede kirkebyggeriet sig fra romansk stil med inspiration fra Sydeuropa til den mere prangende gotiske stil. Dette skete typisk under indflydelse af de øverste kirkemænds ønsker om at vise magt. De gotiske kirker er typisk med hvælvede lofter som i Roskilde og Aarhus Domkirker.

I de seneste århundreder er der ikke benyttet en karakteristisk stil. Kirkearkitekterne har mere eller mindre frie tøjler, blot det krævede indhold er i kirken.

Det er stadig uklart, hvem der tog initiativ til at bygge Danmarks landsbykirker. Flere teorier har været fremme: at det var landsbyens bønder, der sammen fik bygget en kirke, at det var herremanden i et område, der fik kirken bygget og ofte ejede den, og endelig at det skulle være biskopperne, der fik sat arbejdet i gang og betalte af egne midler. Det er ikke lykkedes mig at finde ud af, hvem der fik igangsat bygningen af Klejtrup Kirke og heller ikke de præcise årstal herfor.

Klejtrup Kirke

Klejtrup Kirke er en middelalderkirke, bygget i 11-1200-tallet, og består af kor og skib bygget i romansk stil, mens tårnet mod vest og våbenhuset mod syd er sengotiske og tilføjet senere. Tårnet og våbenhuset er bygget af munkesten og genanvendte kvadersten, som stammer fra den nedbrudte kirke i Hejring. I våbenhusets murværk ses en romansk gravsten med cirkelkors.

Kirken blev bygget uden tårn ligesom Hersom Kirke

Skibet har bevaret begge sine retkantede døre, men norddøren (kvindedøren) er blevet tilmuret, og enkelte rundbuevinduer er slettet.

Indvendig har kor og skib flade bjælkelofter, og den oprindelige korbue er bevaret. I tårnets vestside sidder som nævnt en granitkvader fra Hejring Kirke. Tårnets gavle, der vender nord-syd, har hver tre tvillingrundbuede højblændinger. I skibets nordøstlige hjørne står døbefonten, en romansk granitfont prydet med dobbeltløver.
Af inventaret i Klejtrup Kirke er det mest bemærkelsesværdige alteret, der er af tilhugne granitkvadre ligesom selve kirkebygningen. Engang i det 17. århundrede er alteret blevet beklædt med et smukt udskåret fyrretræspanel. Kirkens prædikestol er fra begyndelsen af 1600-tallet, og under senere restaureringer i 1900-tallet blev der frembragt oprindelige evangelistmalerier. Altertavlen er fra ca. 1625, og har maleri fra 1699 af Nadveren og i topfeltet Kristus med jordkuglen. En tidligere altertavle hænger nu helt mod vest i kirken.

Så vidt, så godt – det var en beskrivelse af kirkens udseende. Nok så vigtig er selve:

Klejtrup Kirkes historie

Som nævnt ovenfor har det ikke været muligt at finde information om, hvem der har taget initiativ til bygningen af Klejtrup Kirke, eller hvem der har bygget den. Det virker dog

sandsynligt, at det er biskoppen i Viborg, der har taget initiativet, og således har kirken været under Viborg Domkirke.

I middelalderen blev Danmark inddelt i mere end 2000 sogne, og for en meget stor del af disse gælder det, at de har samme udstrækning i dag, som de havde dengang. Hvert sogn havde ligeledes sin egen kirke.

Ved Reformationens indførelse i 1536 besluttedes det at ansætte en præst i hvert sogn, men af en eller anden grund har man anset Hersom, Bjerregrav og Klejtrup sogne som så små og fattige, at man lod én præst betjene dem alle tre; og sådan er det fortsat i dag – en præst til alle tre sogne.
Samtidig med Reformationen og indførelsen af Luthers protestantiske lære overgik kirkerne til privat eje, og det var som regel den lokale herremand, der ejede kirken; ja ikke blot kirken men hele byen og dens tilliggende jorder. Det betyder, at det i vores sogn var herremanden fra Hersomgaard, Rosenørn, der ejede Klejtrup Kirke, i øvrigt sammen med kirkerne i Hersom, Bjerregrav og Roum. Hersomgaard lå i Hersom sogn, og det var således hovedsognet, og Klejtrup og Bjerregrav betragtedes som annekssogne. Fra midt i 1500-tallet og frem til slutningen af 1700-tallet ejede Hersomgaard altså hele 4 kirker, og det betød ligeledes, at det var herremanden, der skulle vedligeholde kirkerne og ansætte præsten.

I 1794 solgte Christian Rosenørn Klejtrup Kirke til kongen, hvilket fremgår af følgende udskrift fra skøde- og panteprotokollen:

Skøde

Underskrevne Christian Rosenørn Teilmann til stamhuset Nørholm og Hersomgaard, Deres Kongelige Majestæts kammerherre og major af cavalleriet, kender og herved vitterliggør, at jeg har allernådigst overdraget, ligesom jeg herved overdrager og tilskøder hans kongelige majestæt, min allernådigste konge og herre, kong Christian den syvende og allerhøjest sammes arvelige successorer i regeringen den mig tilhørende Klejtrup kirke jus vocandi, thi kender jeg for mig og mine arvinger, samt dem som herefter måtte blive ejer af formeldte Klejtrup kirke, beliggende i Viborg stift, Rinds herred, ingen mere rettighed at have til jus vocandi for denne kirke med sammes herligheder, som før er meldt bestandig for den følgende tid tilhøre og alene udøves af allerhøjst bemeldte hans kongelige majestæt og arve successorer i regeringen.

Til ydermere bekræftelse har jeg dette skøde egenhændigt underskrevet og forseglet.
Nørholm den 15. december 1794
Chr. Rosenørn Teilmann

På nogenlunde samme tidspunkt solgte Hersomgaard sine gårde i Klejtrup sogn – Hærup, Fristrup, Hejring og Skårup – til selveje, hvilket betød, at fæstebønderne nu kunne købe deres egne gårde. Eftersom gårdene i Klejtrup by og møllen hørte under Domkirken i Viborg og senere Seminariefonden, og dermed under Kongen, så fortsatte de imidlertid som fæstegårde indtil sidste halvdel af 1800-tallet.

Restaureringer
Klejtrup Kirke er løbende blevet restaureret, og som nævnt var det i første omgang ejeren, der måtte betale for dette.

Det første, jeg har kunnet finde, vedrører en restaurering i 1880, og herefter en udvidelse af kirkegården i 1905. I 1912 blev altertavlen kasseret ved et provstesyn, og det betød, at der skulle skabes en ny.

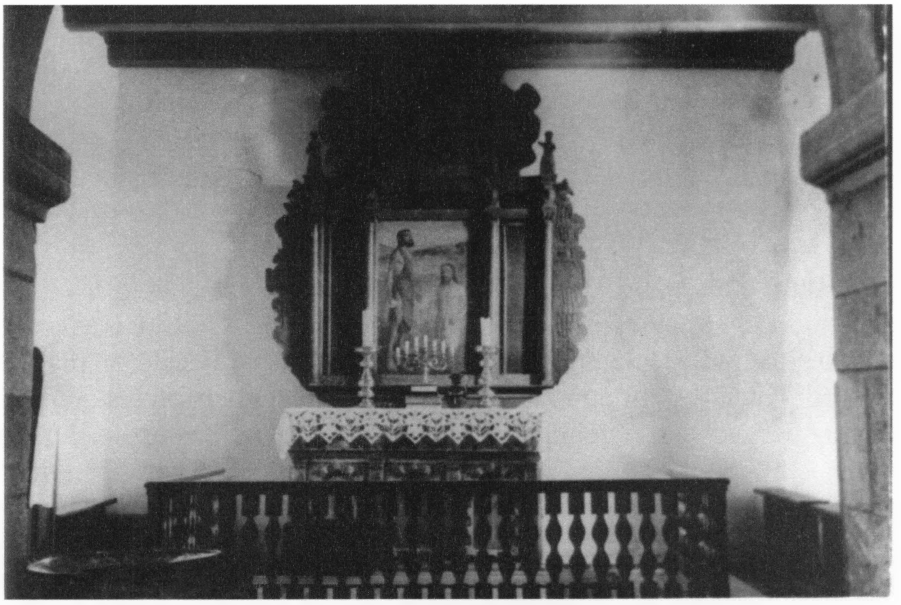

I 1912 blev denne altertavle kasseret, og den hænger nu nederst i kirken modsat orglet

I marts1924 kunne man i Hobro Venstreblad læse om en reparation i Klejtrup Kirke:

"Reparationen af det indre i Klejtrup kirke er nu i fuldt arbejde. Gulvet og stolene fornyes, og hele inventaret bliver malet. I den anledning afholdes gudstjenesterne to første søndage i missionshuset. Kirken skal nemlig være færdig til påske."

I 1931 fik Klejtrup Kirke sit fine tårnur takket være gårdejer Poul Hedemand, som skænkede pengene hertil. Poul Hedemand og hans hustru boede i Poulsgård, nuværende Herredsvejen 176. Parret gav mange penge til forskellige formål, som var til gavn for Klejtrup Sogns beboere, f.eks. uret til kirketårnet, som han gav sognet i 1931, det første orgel til kirken, som kostede 5.000 kr., og der blev sat penge på en konto til børnenes juletræ i skolen og i missionshuset samt til uddeling af godter til skolens børn ved juletid. I menighedsrådets protokol fra 12. maj 1931 kan man læse følgende:

"I anledning af, at Poul Hedemand i Hærup har tilstillet menighedsrådet en gave på 3.000 kr. med den bestemmelse, at de skal anvendes til et tårnur til kirken, drøftedes denne sag med tårnursfabrikant Bertram Larsen, som lovede at fremsende tilbud og nærmere beskrivelse af et ur egnet til kirken".

Man vedtog enstemmigt at modtage Poul Hedemands smukke gave og at rette følgende tak til ham og hans hustru:

"Klejtrup Menighedsråd bringer herved Poul Hedemand og hustru vor hjerteligste tak for den smukke gave – 3.000 kr. – til Klejtrup kirke. Vi forpligter os til at anvende pengene efter deres

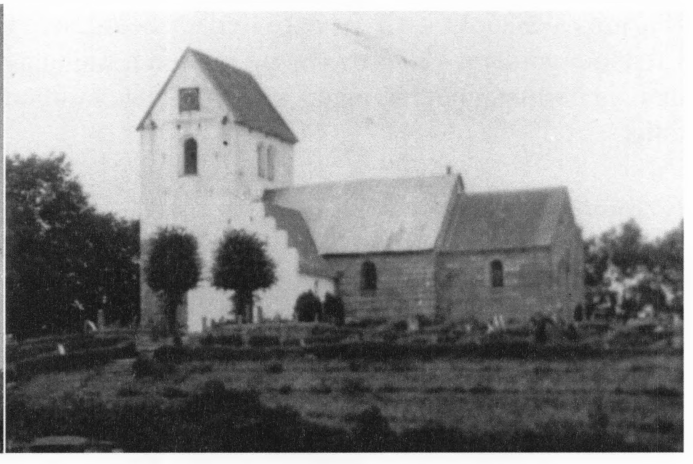

bestemmelse til anskaffelse af et tårnur til kirken. Det skal være vor bestræbelse at få et ur så godt, smukt og holdbart som muligt, og dets vedligeholdelse skal blive udført for kirkens midler."

Efter nogle forhandlinger om pris og installation samt aftale med lokale håndværkere blev uret opsat på tårnets sydvendte mur i 1932. Uret stammer fra en herregård på Fyn.

Og når der er et ur, skal det også trækkes op. Så der blev lavet en aftale med kirkens ringer og graver, at han for 40 kroner årligt skulle trække uret op – hver dag! Og efter en renovering og opfriskning af uret i 2018, kan vi igen glæde os over det flotte blå ur.

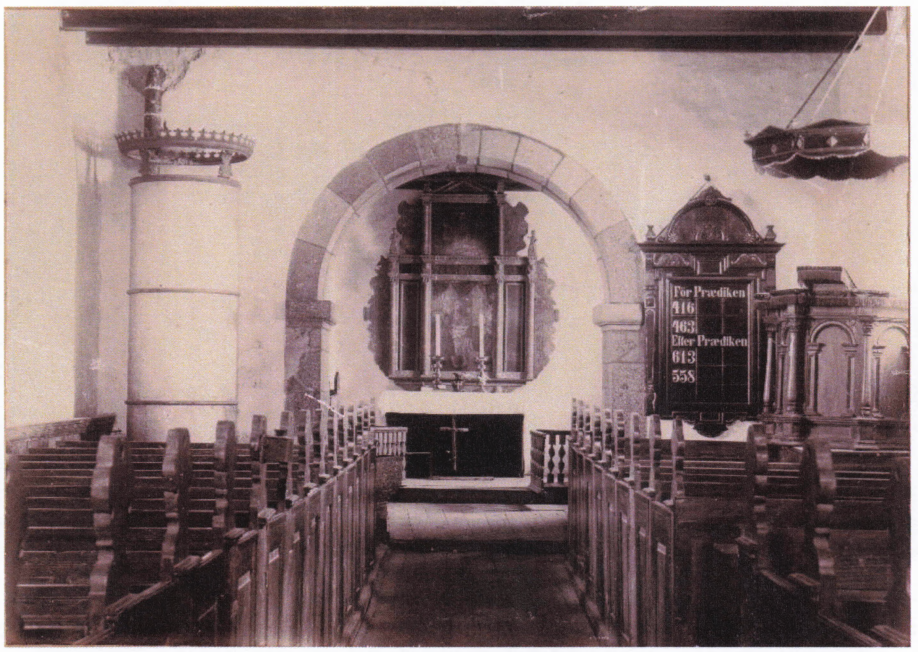

Klejtrup Kirke blev opvarmet med kakkelovn

I midten af 1950'erne var det blevet tiltrængt med en større restaurering af kirken, bl.a. trængte taget, gulvene og inventaret til at blive renoveret. Desuden trængte Prædikestolen og altertavlen til restaurering, ligesom stolerækkerne skulle males. Kirken var lukket fra maj 1956 og et års tid frem. Daværende sognepræst, Pastor T. P. Kristensen, fortæller her om restaureringen:

"Anledningen til istandsættelsen var bl.a. tagets dårlige tilstand samt tiltrængte reparationer af gulve og stoleværk og en restaurering af prædikestol, alterbord og altertavle. Under arbejdets udførelse viste det sig endvidere nødvendigt at udskifte den udbrændte varmluftkalorifere med et nyt varmeanlæg. Endelig skulle orgelet have en hovedreparation. Fra maj 1956 og et års tid frem var kirken lukket. Gudstjenester blev afholdt i missionshuset, medens øvrige kirkelige handlinger blev henvist til de andre kirker i pastoratet. Udvendig blev tagværket istandsat og blytaget blev støbt om.

Indvendig blev al gammel puds banket af murene, som derefter blev spartlet og kalket på ny. Bræddegulvet blev fjernet og erstattet af et isoleret betongulv med murstensbelægning. Lofter og stoleværk blev istandsat og malet, orgelet blev adskilt og sendt til hovedreparation i Århus. Endvidere blev prædikestol og alterbord – med det meget fine antependium (beklædning foran) – og altertavlen istandsat af Nationalmuseets sagkyndige i Silkeborg (Georg N. Kristiansen). Ved lejligheden udskiftede man det gamle alterbillede (Jesu Dåb), som blev erstattet med et ældre oprindeligt.

Den oprindelige belysnings ændring har der været kritik af, men de gamle kroner var ikke særlig gode. Der var to små i skibet og en enkelt lampet i koret. Kronerne var af en ret billig kvalitet (forkobret messing og ikke malm, som nogle nok troede). Arkitekten skrev i sin anbefaling: "De eksisterende simple messingkroner bør fjernes".

Mit eget ønske i forbindelse med restaureringen var anskaffelse af et nyt orgel. Reparationen kostede ca. 8.000 kr. Et nyt af samme størrelse kostede ca. 15.000 kr. Hele istandsættelsen kostede 97.000 kr."

Man skulle nok have fulgt præstens råd – i 1979 blev det nødvendigt at udskifte det orgel, som Poul Hedemand havde skænket til kirken.
Da kirken blev genåbnet efter restaureringen, kunne man i avisen læse følgende omtale:

Kirken genåbnes på søndag

"Søndag den 30. juni 1957genåbnes Klejtrup kirke efter at den i over et år har været lukket på grund af en gennemgribende restaurering. Blytaget er blevet omsmeltet, og der er lagt nyt loft på bjælkelaget. Væggene er renset for det gamle puds, men resten af kalkmaleriet, som kom frem, var desværre ikke gode nok at bevare. Nyt gulv af gule mursten er dannet i et smukt mønster. Alt træværket er malet i lyse farver, og altertavle og prædikestol er restaureret og malet i de oprindelige farver. Orglet, der har været brudt ned og sendt til eftersyn, er igen placeret på en ny og tiltalende måde. Langs væggene er opsat lampetter, hvilket bliver kirkens eneste belysning, men det virker smukt og giver kirkerummet et større perspektiv. Til kirkens udsmykning er desuden af en kreds af damer syet ny alterdug, og et gulvtæppe til at ligge foran alteret. Der er indlagt elektrisk varmeapparat både i kirken og våbenhuset. Desuden er den væg i våbenhuset, der var den oprindelige ydermur og består af granitkvadre, renset for puds og står nu i sit oprindelige udseende. I våbenhuset er der også lagt nyt gulv.
Efter gudstjenesten er der sammenkomst på hotellet med fælles kaffebord for alle interesserede, og her vil sognepræsten T. P. Kristensen, som byggeudvalgets formand gøre rede for det økonomiske. Restaureringen har været en fælles sag for menigheden, som har støttet ved en indsamling. Menighedsrådet håber, at mange vil være interesseret i at deltage i festen."

Efter indvielsen kunne man bl.a. læse følgende:

"Præsten takkede alle, der havde lagt interesse og kærlighed i arbejdet for at gøre den gamle kirke så smuk, som den nu fremstår. Han sendte en hilsen til den gamle Stine Nielsen, der trods sine 85 år var den, der havde fået ideen til det smukke tæppe foran alteret og selv havde syet de smukke stjerner. De øvrige damer, der havde været med ved udsmykningen, er fru Sigrid Fogh, fru Klara Nøhr, fru Agnete Bak, fru Katrine Haugaard og frk. Agnes Nielsen.

Provst Kristiansen lykønskede med det smukke kirkerum og den pietetsfølelse, der lyser ud af arbejdet. Arkitekt Thomsen, Randers, takkede menighedsrådet fordi han blev betroet arbejdet og takkede kirkemaler Christiansen, Silkeborg, for det smukke arbejde, ligesom han takkede håndværkerne for deres interesse og omhu.

Han omtalte kirkens smukke beliggenhed og henstillede til menigheden at tage turen op til kirken, når klokkerne kalder. Videre talte malermester J. Nielsen, lærerinde fru Fogh, kirkebetjent Skammelsen og lærer Hedegaard, der nævnede kirken som byens vartegn. Biskop Baun sluttede festen, og man skiltes efter en god dag."

Kirken er senest restaureret i efteråret 2003, hvor orgelet bl.a. blev vendt, så man kunne fremdrage vinduet i tårnets vestside, hvilket giver et smukt lys. Desuden lagde man gulvet helt om, stolerækkerne blev malet i nye, lyse farver, der kom nye lysekroner m.m.

Hersom Præstegård

Præsterne i tresognspastoratet har alle boet i Hersom Præstegård, som ligger smukt med en flot udsigt ned til engen, Skals å og det rige dyre- og fugleliv. Præstegården blev bygget i 1882, og har været præstegård lige siden. Præstegården ligger i Hersom, fordi Hersom var – og er – hovedsognet, hvor også Hersomgaard ligger. Præstegården var dengang et landbrug, som de fleste præstegårde, med avlsbygninger, lade og hvad der ellers hørte til.
Præstegårdens beliggenhed ned til Skals Å og engen har flere gange gennem tiderne været oppe til debat, ligesom der har været forslag om at flytte præstegården til Klejtrup, som er den største by i 3-sognspastoratet. Således allerede i 1913, hvor der i november måned udbrød brand i præstegårdens avlsbygninger, som nedbrændte; det lykkedes dog at redde besætningen.

Allerede 14 dage efter branden var alle 3 menighedsråd i pastoratet indkaldt til møder for at tage stilling til et forslag fra Pastor Jensen om at sælge gårdens jord på nær 40 tdr. land.
Ved mødet i Klejtrup stillede møller Hermansen imidlertid forslag om at sælge hele præstegården og flytte præsteboligen til Klejtrup. Dette forslag blev tiltrådt af de øvrige menighedsrådsmedlemmer fra Klejtrup. Pastor Jensen, som var formand for menighedsrådet, stemte ikke. Møller Hermansen mente, at præsten måtte være for planen, da det ville betyde en lettelse for ham, idet han havde den største del af sit arbejde i Klejtrup og måtte opholde sig der ca. 4 dage om ugen.
Hermansen indkaldte herefter Klejtrup sogns beboere til et møde, hvor planen skulle drøftes, og hvor anskaffelse af en byggegrund til præsteboligen skulle findes. Samtidig tog han kontakt til Viborg Amts Udstykningsforening om at give tilbud på præstegården i Hersom, som han mente let kunne udstykkes til husmandsbrug. Der var 100 tdr. land mark og 30 tdr. land god eng. Der kunne komme til at ligge en række gode husmandsbrug, mente Hermansen.

I Hersom og Bjerregrav stemte menighedsrådene for, at præsten skulle blive boende i Hersom og beholde en del af jorden. Også der undlod pastor Jensen at stemme.

Efterhånden forstummede debatten dog, og præstegården blev liggende i Hersom, hvor den også hører til.

Sognepræsterne
Som nævnt ovenfor, har vi i flere århundreder haft fælles sognepræst i Hersom, Bjerregrav og Klejtrup sogne.

I bogen "Dansk Præste- og Sognehistorie" af Paul Nedergaard – udgivet i 1963 – betegnes pastoratet som meget naturskønt. Dette til trods har der især i perioden 1600-1900 været hyppige præsteskifter. Før motoriseringen var pastoratet meget afsides. Endvidere betegnedes det som "besværligt". Hvad dette ord dækker over, kan følgende måske belyse (refereret fra foromtalte bog):

"De 3 sogne var meget forskellige". Dette kan jo i sig selv have været grund nok til, at sognene fik benævnelsen "besværlig". Forskelligheden gjorde ganske naturligt, at det skulle være en præst, som kunne tilfredsstille alle menneskетyper. Og det var åbenbart lidt svært at finde lægfolk, som kunne honorere dette krav.

Men mon ikke også pengene har spillet en rolle. Det var jo ikke stærkt befolkede sogne, og folk var heller ikke særligt velstillede her på disse kanter, så lønnen – kirketienden – var derefter.

Bogen omhandler en ret detaljeret beskrivelse af de tre sogne, og der er ikke lagt fingre imellem. Således står der bl.a. om Hersom, at "sognet vist aldrig har oplevet nogen åndelig vækkelse. Nogle kalder det et dødt sogn, andre betegner det gammeldags-folkekirkeligt. Kirkegangen har vist altid været jævnt-dårlig, hvilket også kan skyldes slette veje."

Om Bjerregrav står der: "Det åndelige præg er anderledes end i Hersom. Der har gennem årene været mange flittige, trofaste kirkegængere, hørelyst og megen åndelig lydhørhed. Den fattige jord har været grobund for åndeligt liv."

I Klejtrup sogn betegnes sognebørnene som "kirkelige og velvillige. Her har der været en ret kraftig indremissionsk vækkelse, som i modsætning til de to andre sogne, har givet sognet dets åndelige præg. Befolkningen har været velvillig, men forholdsvis mere ukirkelig end i Hersom og Bjerregrav."

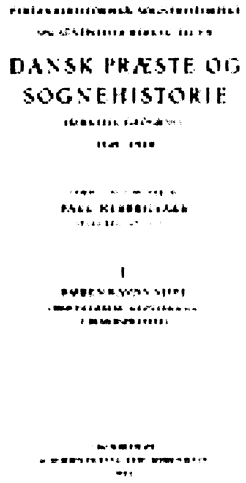

Men hvorom alting er, har sognene haft sine 3 kirker, som er blevet betjent af skiftende præster igennem århundreder. Det er blevet til mange forskellige sognepræster igennem de mange år, og her følger en oversigt. Jeg har i ovennævnte bog fundet lidt beskrivelser af nogen af præsterne.

Den første præst, jeg har kunnet finde, er Jens Pallesen, der var præst i vore tre kirker fra 1647 til 1670. Han oplevede svenskekrigene samt polakkernes og brandenborgenes hærgen. Jens Pallesen blev efterfulgt af sin søn Isak Jensen, der døde i 1686.

Næste præst var Jesper Jensen Rønneberg, der var præst i perioden 1686 til 1722. Han giftede sig med forgængerens enke.

Herefter fulgte Niels Madsen Rømer i perioden 1722 til 1736, og han blev efterfulgt af Peder Galthen, der var præst i årene 1736-1768. Han havde været rektor i Lemvig, og havde 3 sønner, der alle blev præster og en datter, der blev gift med en præst. Peder Galthen efterfulgtes af en af sønnerne, Jens Pedersen Galthen, der kun var her i 1768-69, hvorefter han flyttede til Simested.

Næste i rækken var Erik Lorentzen, der var sognepræst fra 1773 til 1818, og han efterfulgtes af J. C. Blicher, som kun var her i 5 år fra 1818-1823." Han skal have været temmelig forsømmelig", medens hans efterfølger Hans H. Matzen "var dygtig og retskaffen." Sidstnævnte var her dog kun i 7 år fra 1823-1830. Og han efterfulgtes af:
L. E. Quistgaard, der "rostes af biskoppen for sin ret gode prædiken, og han var både agtet og afholdt af sognebørnene." Quistgaard havde været adjunkt i Sorø, og var gift med en datter af kammerherre Bruun de Neergaard. Han var præst i en periode på 10 år fra 1830 til 1840.

Pastor Daniel Bøggild – 1840-1850 – der fulgte efter Quistgaard, blev kritiseret alvorligt af biskoppen. Hans forkyndelse sad fast i den gamle rationalisme.

Om næste præst, N. B. Gjølbye – 1850-1858 – ved man ikke noget særligt.

N. Schandorph, der var præst i årene 1858-1869, skriver biskop Laub, at han uden tvivl er en retsindig mand, men ikke heldig som prædikant. "Hans prædiken var lidet tiltalende og blev oplæst så hurtigt, at det var utydeligt". I 1867 hedder det "ved sin årvågne og nøjagtige bestyrelse af alle sogneanliggender har han vidst at vinde beboernes tillid og hengivenhed, hvortil hans retsindige tænkemåde og sædelige levned gør ham aldeles værdig. Han savner i hjemmet familielivets påvirkning (han var ugift) og den deraf flydende livlige forbindelse med omverdenen. Han synes heller ikke at have mærket meget til tidens religiøse bevægelser. Hans velordnede og udførte, men temmelig tonløst oplæste prædiken, bar præg af en ganske anden og langt roligere tid end den nuværende."

J. P. Clausen – præst i årene1869-1879 – om ham skriver biskop Laub, at "han prædikede livligt og hjerteligt, og han gjorde i det hele et godt indtryk på biskoppen. Anden gang biskoppen skriver om

Clausen, synes han dog, at hans prædiken tiltalte ham mindre, forekom mere holdningsløs, strømmende uden et klart mål, uden den rette støtte i teksten."

E. P. Selchau – 1879-1884 – byggede den nuværende præstegård, usædvanligt velindrettet og solid.

P. E. Benzon – sognepræst i årene 1884-1890 – er en af de betydeligste præster, der har været her. Han blev en anset forfatter, var absolut grundtvigsk, og han har i sine "Minder fra Viborgegnen" skildret sin gerning her i pastoratet. I sin tid her i sognene lod han sit forfatterskab hvile og gav hele sin tid til præstegerningen.

J. D. Fløe – 1891-1898 – sluttede sig til Indre Mission. Han var en god, solid præst.

P. A. Jensen – 1898-1915 – havde sine nærmeste venner i Indre Mission og blandt indremissionske præster på egnen. Han beskrives som "ikke retningspræget, han huskes som en brav og vennesæl mand, ikke nogen stor prædikant. Han interesserede sig meget for præstegårdens drift. I hans tid brændte præstegårdens udbygninger, hvilket medførte udstykning af det store areal, så der kun blev ca. 25 tdr. land tilbage, samt en hedelod, som pastor Jensen havde beplantet."

J. K. Poulsen – 1916-1919 – omtales som en dygtig teolog, men en syg mand den meste tid her. Han var afgjort indremissionsk, hans forkyndelse var skarp. En grundtvigsk kreds organiserede sig i 1919, hvor man ordnede sig med særlige gudstjenester med fremmede præster.

J. P. Lindeløv – 1920-1925 – var en flittig indremissionsk præst.

L. L. Balslev – 1925-1932 – var grundtvigianer, og de fleste sluttede op om hans forkyndelse.

Harald Sandbæk var præst i pastoratet i perioden fra 1932 til 1950, og han er måske den kendteste af vore præster. Pastor Sandbæk var under besættelsen leder af den lokale modstandsgruppe – Sandbækgruppen – der gjorde en betydelig forskel. Han blev pågrebet og tortureret, men under et angreb på Aarhus Universitet, hvor han sad til afhøring, lykkedes det ham at flygte først til Sverige og siden til England. Han blev senere provst ved Holmens Kirke i København.

J. P. Rudfeld var præst i perioden 1950-1954.

T. H. Kristensen var præst i perioden 1954-1980/81.
Kristensen huskes af de fleste af vore medlemmer.

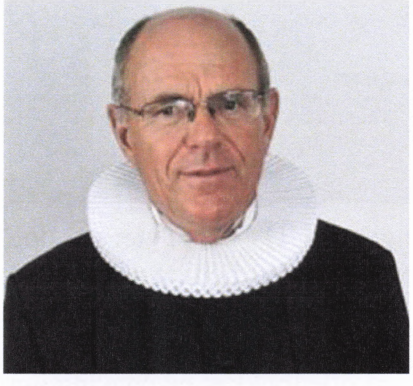

Carsten Erbs var præst i sognene her fra 1981 til 1994, hvor han efterfulgtes af

Frederik Birkler – 1994-2010. Birkler holder her tale i anledning af Grundlovsdag

Nuværende sognepræst – og den første kvindelige præst i pastoratet – er Kirsten Krab Koed, der startede sin gerning i december 2010.

Kirkens ansatte
Ingen kirke uden ansatte – og udover præsterne, der har fået deres eget afsnit – er kirken jo også en ganske almindelig arbejdsplads for organisten, koret og kirkesangeren og ikke mindst for ringeren og graveren.

Gennem årene har vi haft mange dygtige organister, kirkesangere og kor, der hver især har ydet deres store bidrag. Kirkekorene består af skolebørn, som undervises af organisten.
Vi har ligeledes haft mange dygtige kirkesangere – f. eks. Jørgen Weis Fogh, Kristian Hedegaard, Kirsten Frandsen, Lene Lange og nu Else Marie Jeppesen.

Og ligeledes organister: Sigrid Fogh, Jenny Sørensen, Jacob Græsholt og nu Rikke Alminde.

Ringer og graverområdet er jo nok det arbejde ved kirken, der har ændret sig mest gennem det seneste århundrede. Kirken og kirkegården har altid skullet passes, og der har gennem årene været altid været ansat en graver ved Klejtrup Kirke. Det er imidlertid ikke lykkedes at finde længere tilbage end til Niels Peter Andersen – i daglig tale kaldet Ø-Niels Peter.

I hans tid var der hverken lys eller centralvarme. Kirken blev opvarmet ved kakkelovn. Hvorvidt det var graverens arbejde at fyre på dette tidspunkt, får stå hen i det uvisse indtil videre, men senere blev der ansat én til at fyre – nemlig Rosa Christensen – ligesom hun også tog sig af rengøringen i kirken.

Ø-Niels Peter passede ringer- og graverarbejdet i sin fritid – dvs. at han havde sit arbejde ved siden af. Solen skulle ringes op, og den skulle ringes ned, men når man har sit arbejde ved siden af – og måske ikke altid er lige tidligt hjemme – ja, så kunne det altså godt svinge lidt med hensyn til, *hvornår* solen blev ringet ned. Ø-Niels Peter var dog en pligtopfyldende mand – og solen skulle ringes ned, om det så først blev langt hen på aftenen, så blev det gjort.

I 1932 blev jobbets indhold ændret, da kirken fik sit tårnur. Og dette ur skulle trækkes op én gang om dagen. Men her sagde Ø-Niels Peter fra! Sådan noget moderne mekanik mente han ikke, han havde forstand på. Han var bange for at splitte uret ad. Lønnen for optrækning blev ellers sat til 40 kr. om året – en god ekstra indtjening som supplement til den lave løn. Det fristede dog ikke Ø-Niels Peter, og i stedet tilbød lærer Fogh at passe optrækningen af uret.

Ø-Niels Peter blev som ringer og graver afløst af Niels Mogensen, og i 1937 blev sadelmager Frederik Skammelsen ansat som ringer og graver. Der var indkommet 4 tilbud på arbejdet, og Skammelsen var den billigste. Hans tilbud lød på:

Ringning	144 kr. årligt
Trækning af ur	48 kr. årligt
Gravning af voksen grav	8 kr.
Gravning af barnegrav	6 kr.

Skammelsen havde også sit faste job ved siden af graverjobbet, og det betød, at familien måtte hjælpe til, når der skulle gøres noget på kirkegården som f.eks. klippes hække, rives osv. I slutningen af

Skammelsens "regeringstid" på kirkegården var hans løn på 1520 kr. om året – og dækkede nu også kirkens renholdelse, fyring, ringning samt kirkegårdens renholdelse.

I 1967 gik Skammelsen på pension, og anlægsgartner Niels Frandsen blev ansat, og nu var lønnen 3500 kr. om året. Niels Frandsen holdt kirkegården i fin orden, indtil han gik på pension i starten af 1980'erne.

I 1984 blev vores nuværende ringer og graver Leif Jensen ansat. Arbejdet på kirkegården har langsomt ændret sig gennem årene, og den fremstår nu nærmest som en flot have. Udover vedligeholdelse og rengøring i og omkring kirken er en del af Leifs arbejdsopgaver kontorarbejde. Og Leif har nu fået sit eget kontor, hvor han kan snakke med pårørende og udføre sit administrative arbejde.

Leif har været vores gode graver i nu 37 år, og han holder kirke og kirkegård i den fineste stand til glæde for de mange, der besøger den.

Fotograferede kirkegårde

Af Ragna Kolind

Der er tiltagende interesse for gravstenene på de danske kirkegårde. Det kan være i forbindelse med slægtsforskning fra såvel ind- som udland, hvor personer gerne vil finde en slægtnings gravsten, eller det kan være almen interesse for gravstenenes udformning og inskription.

Det er der nogen, som har taget alvorligt ved at lave et "gravstensprojekt". Projektet går ud på at bevare de gamle gravsten for eftertiden som en del af den nationale kulturarv. Frivillige har igennem de seneste år fotograferet kirkegårde, og disse billeder er samlet på et Danmarkskort på internettet www.dk-gravsten.dk . Projektet er ikke færdigt, og der sker daglig opdateringer på kortet med nye digitaliserede kirkegårde.

Der er i de senere år set mange eksempler på, at de gamle gravsten fjernes fra vore kirkegårde. Således er det da også sket på vore lokale kirkegårde. Og derfor har jeg deltaget i projektet og bl.a. fotograferet og indleveret billeder af alle gravsten på Bjerregrav, Hersom, Klejtrup og Roum kirkegårde.
Så hvis/når der sker yderligere oprydning på vore kirkegårde i vor pastorat – ja, så kan stenene altså findes/genses på internettet.
Det skal dog bemærkes, at en død person først kan fremsøges 10 år efter sin død – det er reglerne i persondataloven.

Så gå på opdagelse på hjemmesiden www.dk-gravsten.dk - der ligger i skrivende stund gravsten fra 2040 ud af de 2307 kirkegårde, der findes i Danmark. Så projektet er snart i mål.

Det stod der i avisen…

For 120 år siden

…i 1901 – dengang intet var for småt til at finde vej til avisspalterne:
'I Klejtrup havde en mand lavet sig et hønsehus ind i en bakke. Et stråtag dækkede det mod fjender, men Mikkel Ræv gik ikke af vejen for taget. Den arbejdede sig forleden nat gennem det og nåede ned i hønsehuset, hvor 30 høns og 2 haner sov de uskyldiges søvn. Ingen af dem vågnede mere.
Men da der ikke var mere at bide ihjel, ville ræven hjemad igen. Der sad den. Det hul, den var kommen ned ad, kunne den ikke nå op til igen. Og om morgenen blev den som straf for sin misgerning henrettet uden forudgående rettergang.'

For 100 år siden

Nattelefon

Torsdag 30/6.

Fra i morgen torsdag, den 1. juli, har Klejtrup central åben for samtaler døgnet rundt, idet centralens abonnenter fra i morgen af har fået indført den såkaldte NAT-TELEFON.

Lynnedslag i Klejtrup Central

Mandag 5/9.
I formiddags ved middagstid drev et heftigt uvejr hen over egnen mellem Hobro og Viborg. Ved Klejtrup slog lynet ned i en telefonpæl og splintrede en del pæle. Derefter for det ind i centralen, hvor det med et mægtigt knald afbrød næsten alle abonnenterne. Heldigvis var telefondamerne ikke ved apparaterne, da uheldet skete. Fra centralen spredte lynet sig ud til flere abonnenter og lavede en del ravage. Mejeribestyrer Holm samt en af

mejeristerne, som arbejdede i mejeriet, fik et vældigt stød. Hos Poul Hedemann i Hærup gik lynet gennem telefonen og rev en del sten ud af sokkelen på stuehuset. Hos smed Madsen i Troestrup havde lynet så stor kraft, at det smeltede telefontrådene, gik ind i huset, slog flere huller i gipsdækket og sved gardinerne. Hele huset var næsten som et ildhav. Hos Chr. Andersen, Skaarup, løb lynet gennem telefonen og vinduet ind i kostalden, hvor konen sad og malkede. Både konen og køerne fik sig en ordentlig forskrækkelse, men tog i øvrigt ingen skade. Mærkværdigt nok at der ingen af stederne blev antændt ild.

En landejendom

Onsdag 30/11.
Landsretten har afsagt dom i en sag, hvorunder en husmand i Fristrup og hans voksne steddatter er sat under tiltale for overtrædelse af straffelovens § 162 ved i de sidste 3 år at have stået i utilladeligt forhold til hinanden. Husmanden blev ansat med forbedringshusarbejde i 18 måneder og steddatteren med fængsel på sædvanlig fangekost i 3 måneder.

For 70 år siden
...i 1951:

Sparekassen i Hersom

"Efter at en del mænd i Hersom, Bjerregrav og Klejtrup sogne i de første måneder af året 1891 havde foretaget et forberedende arbejde med henblik på oprettelse af en sparekasse for de tre sogn, afholdtes efter forudgående bekendtgørelse stiftende generalforsamling i Hersom Forsamlingshus."
(Red.: Sparekassen blev en realitet – artiklen indeholder herefter en gennemgang af de mange formænd, og artiklen fortsætter:)
"Som allerede tidligere meddelt i Folkebladet, har tilsynsrådet og sparekassens garanter på to generalforsamlinger den 13. og den 28. februar enstemmigt vedtaget at ophøre med sparekassens virksomhed til 1. april, og efter forudgående forhandling med Skals Sparekasse at overdrage sparekassen med aktiver og passiver, dog med undtagelse af kassens formue, til sparekassen i Skals. Denne skal dog forpligte sig til fremdeles at holde en ugentlig kontordag i Hersom."
(Red.: Ja, udviklingen med sammenlægninger har været en realitet i mange år. Og pudsigt nok – her efter 70 år er det så Sparekassen i Skals, som er fusioneret med Vestjyske Bank i 2021)

... i 1951 havde Klejtrup boghandlen med stort udvalg – også af andet end bøger:

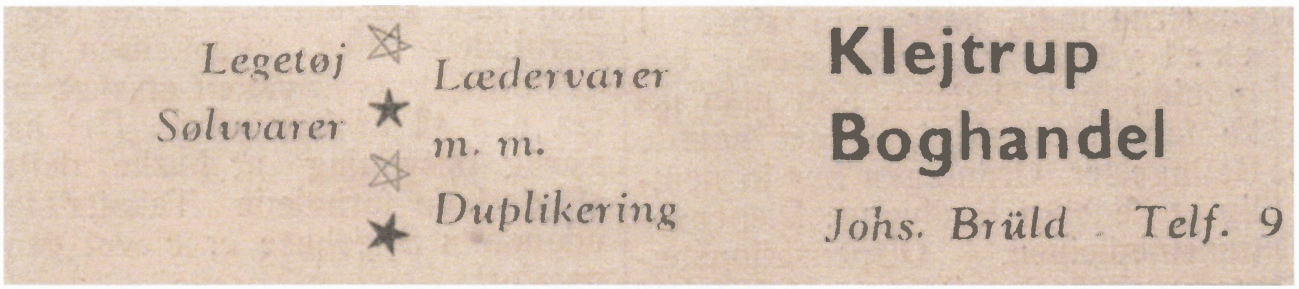

For 60 år siden
... i 1961
Manden med verdenskortet i stor fare
Den 73 årige Søren Poulsen, der ejer "verdenskortet" i Klejtrup sø, var i går eftermiddag gået ud på isen for at stange ål, sådan som han har gjort utallige gange før.
Søren Poulsen, der jo på mange måder er noget for sig og ønsker at pleje sine særlige ideer, har i flere år praktiseret en skimetode, når han gik ud på tynd is. Under sine træsko har han slået 3-4 alen lange brædder, og

ved på den måde at fordele trykket af sin vægt har han kunnet vove sig ud på tyndere is, end andre har turdet binde an med.
I går gik det galt. Under sin vandring hen over søen brast isen under ham, og han faldt i uden at være i stand til at komme op på isen igen ved egen kraft. Nogle soldater, der var på øvelse på egnen, fik fat i en båd, men de måtte slå hul i isen, inden de kunne komme Poulsen til undsætning. I mellemtiden havde den gamle mand fået krampe, men det lykkedes soldaterne at nå frem til ham og bjærge ham i land. Han var stærkt forkommen, da han blev reddet, og læge Repholtz tog sig af ham og fulgte med ham i ambulancen til Hobro Sygehus.

Knud Jensen, Hejring

... i 1961
Også husmænd kan nu tage på ferie
I hvert fald i Klejtrup ved Hobro, hvor de som de første i landet har ansat en husbondafløser
Husmandsfamilierne i Klejtrup kan nu tage en dag eller flere fri uden at bekymre sig om, hvordan det skal gå med at få køerne malket og samtlige husdyr fodret. For en beskeden betaling kan de få husbondafløseren til at passe ejendommen.

Klejtrup er det første sted i landet, hvor man har praktiseret en sådan ordning, og der er grund til at tro, at den vil få mange efterfølgere.
Det er husmandsforeningens formand Kr. Brejl Mortensen, der fandt på at realisere ideen. Og den fik han, da han på et møde i Hobro hørte et foredrag af forstander Frits Teichert, Kalø Landboskole, som fortalte, at farmere i USA var begyndt at praktisere en form for husbondafløsning, således at de kunne tage på ferie ligesom andre.
Kr. Mortensen fandt det værd at forsøge, om noget lignende kunne praktiseres herhjemme. Han havde allerede manden, der skulle være husbondafløser i kikkerten, en ca. 40-årig kollega med kun ni tønder land.
Husmandsforeningsformanden snakkede med vedkommende Marius Nyrup i Fristrup, som lod til at være interesseret, og på et bestyrelsesmøde forlagde Mortensen sin plan, som blev enstemmigt vedtaget.
Foreningen er dog ikke økonomisk indblandet, idet den ikke giver tilskud, og aftalerne træffes direkte mellem de medlemmer, der ønsker en afløser og Marius Nyrup. Det eneste, der er fastsat gennem foreningens mellemkomst er, at timebetalingen skulle være 3,50 kr. om hverdagen og fire kroner om søndagen, regnet fra det klokkeslæt, husbondafløseren tager hjemmefra.

(Red.: Klejtrup har igennem tiderne vist, at vi kan få noget til at ske 😊 – vi må jo sige, at husbondafløserordningen blev udbredt over det ganske land)

For 25 år siden
.... i 1996
Viborg Stift Folkeblad

15 huse i Klejtrup skadet af kommunalt projekt

Erstatningskravene løbet formentlig op i flere millioner kr., når regnestykket skal gøres op.
Anmeldelser om skader på private huse i Klejtrup nærmest vælter ind til Møldrup Kommune i øjeblikket. Skaderne er sket ved afvanding af et areal til et nyt kommunalt spildevandsbassin i byen.
Inden for den seneste måned har 10 familier konstateret revner i væggene på deres huse. Dermed har i alt 15 husejere til dato fået deres bolig mere eller mindre ødelagt.
Og ingen kan garantere, at det er slut, for spildevandsbassinet er ikke færdigt.

Eksperter havde ellers forud for projektets start sagt til Møldrup Kommune, at der sandsynligvis ikke ville ske følgeskader på omkringliggende huse ved afvanding af mosebunden, hvor det store spildevandsbassin nu er ved at blive opført.
(Red. Stedet er Brovej i Klejtrup – på hjørnet af Brovej og Søren Poulsens Vej. Klejtrup Sø gik på et tidspunkt helt op til hjørnet der, og det betyder, at det sandsynligvis er gammel søbund – og derfor meget vådt. Skaderne skete på huse helt op til 400 meter fra byggepladsen – og huset på Søvej 6 måtte ganske enkelt nedrives pga. omfattende skader)

... men det gik bl.a. også ud over Othilie og Helge Poulsens hus på Brovej 9, Klejtrup Mølle (Ålekisten) på Brovej 14 m.fl.

Gulvet er sunket så meget i den ene ende af huset, at gulvpaneler og dørkarme har løsnet sig. (Foto: Preben Madsen)

Familien Poulsen kan ikke lukke tre af dørene, fordi gulvet er sunket. (Foto: Preben Madsen)

V.F. 2.1.96

Gulvet synker i Poulsens hus

Afvanding til nyt spildevandsbassin har givet store skader på hus i Klejtrup

Foderstoffen blev knap 110 år gammel

Af Ragna Kolind

Vi kender ikke årstallet for Klejtrup Lokalforenings opstart. Men det har nok været i starten af 1900-tallet – måske kort efter, at brugsen byggede sin forretning på Skårupvej 14 i 1904.

Under og efter 1. Verdenskrig (1914-1918) havde Lokalforeningen ligget stille. Den fortsatte så fra 1919, men der var lavvande i det danske samfund – og i landbruget i særdeleshed, og det endte med, at Brugsforeningen i 1924 overtog Lokalforeningen. Det skete på en ekstraordinær generalforsamling, hvor det blev besluttet, at brugsen skulle overtage alle foderstofforeningens maskiner og varelager.
Maskiner og varelager løb op i 6.000 kr. Bygningerne var i forvejen ejet af brugsen – lokalforeningen havde blot lejet dem. Men foreningen ejede et pakhus i Onsild, som brugsen også overtog ved samme lejlighed.

Ved overtagelsen indmeldte de lokalforeningen i Jysk Andels Foderstofforening.
Driften var nu underlagt brugsens ledelse – uddeleren og bestyrelsen. Og sådan fungerede det i mange år.
I 1925 blev mølleriet renoveret, men bygningerne var de samme, som bestod helt frem til 1960'erne.

Vi kan følge foreningens drift og regnskab via brugsens protokoller, men vi har også et par enkelte eksemplarer af lokalforeningens årsregnskaber. De viser, at det kom hurtigt til at gå fremad. Og i 1926 havde

lokalforeningen faktisk en omsætning på omkring 235.000 kr. Det må siges at være en rigtig pæn sum penge – tiden taget i betragtning.
Men Klejtrup havde jo også et stort opland, så der var mange kunder – og der var rigtig mange landbrug på egnen.

En af de ting, der også blev indført i 1920'erne var forudbestilling af f.eks. sædekorn og gødning. Hver enkelt landmand fik en bestillingsseddel sendt ud, og her kunne de så bestille årets køb af varer.
Det havde to fordele – dels kunne lokalforeningen afstemme indkøb efter det aktuelle salg, så man ikke brændte inde med noget – dels var den enkelte landmand sikker på, at han kunne få det, han havde brug for.

I dagens Danmark er det blevet helt normalt, at folk kræver erstatning for dette og hint, hvis man ikke er tilfreds. Og det er ikke noget nyt.
Af lokalforeningens protokol i 1926 fremgår det, at en landmand har søgt og fået en erstatning på 30 kr. for en gris, der døde af at spise byggrutning, som var købt i Brugsen. Og så tænker vi nok: 'Det var godt nok utroligt at søge om erstatning på så lille et beløb'. Men at miste en gris på det tidspunkt – det var ikke en lille ting. Det kunne være en mindre økonomisk katastrofe f.eks. for et mindre husmandssted, som måske kun havde en håndfuld grise.

De økonomiske problemer for landbruget fortsatte op i 1930'erne. Ja, ikke bare for landbruget, men for befolkningen som helhed. Og det kneb for mange med betalingerne, hvilket førte til, at mange skyldte i foderstoffen – såvel som i Brugsen. Og gælden blev så stor for nogle, at det blev besluttet på et bestyrelsesmøde i 1933, at folk med mere end to måneders gæld skulle betale kontant. Det har været hårde tider for rigtig mange i og omkring Klejtrup på dem tid.

Omsætningen i foderstoffen var dog stadig stigende, og i 1933 blev der indkøbt et foderblandingsanlæg. Der kom større krav til foder til dyrene, og det var en god forretning selv at kunne blande foderet i foderstoffen.

Med den stigende omsætning, blev det også et større og større job at styre lokalforeningen, og derfor blev det i 1935 – på en ekstraordinær generalforsamling – besluttet, at Foderstoffen skulle adskilles fra Brugsen – både økonomisk og regnskabsmæssigt.
Ledelsesmæssigt havde brugsuddeleren været øverste chef siden sammenlægningen i 1923, og sådan blev det ved med at være. Men foderstofafdelingen (som man kaldte den i Brugsen) havde eget personale, så den styredes selvstændigt.
Hvem der blev ansat som daglig leder, er vi ikke helt klar over, men måske nogen af vore læsere ved det? Ledelsen stod under brugsuddeleren, men der har – som vi har fået fortalt – altid været en, som stod for det daglige arbejde i foderstoffen.

Til at trække mølleriet m.m. var der en vindmotor (en motor trukket af vindmølle). Sådan havde det været fra starten, men i 1937 besluttedes det at skifte til elektricitet. Der var en del polemik omkring det, men sådan blev det.

Med tiden kom der godt gang i landbruget igen, og på trods af endnu en verdenskrig voksede landbruget og dermed foderstoffen. Omsætningen steg og steg. Og til sidst blev forholdene i foderstoffens lokaliteter på Kirkebakken for trange. Der måtte udvides.
Det kunne selvsagt ikke lade sig gøre, da kirkegården var lige bag ved, så beslutning om at flytte hele molevitten til en ny placering blev taget.

I 1964 blev den nye foderstofforretning på Skårupvej 60 taget i brug. Nedbrydning af det gamle pakhus på Kirkebakken blev sendt i licitation og blev nedrevet. Det blev dog ikke helt færdig før 1965.

Den nye foderstof
På adressen Skårupvej 60 fik den store, nye foderstof til huse. Masser af lagerplads (i starten til omkring 5000 tdr = 500 ton), masser af udenomsplads og eget kontor.

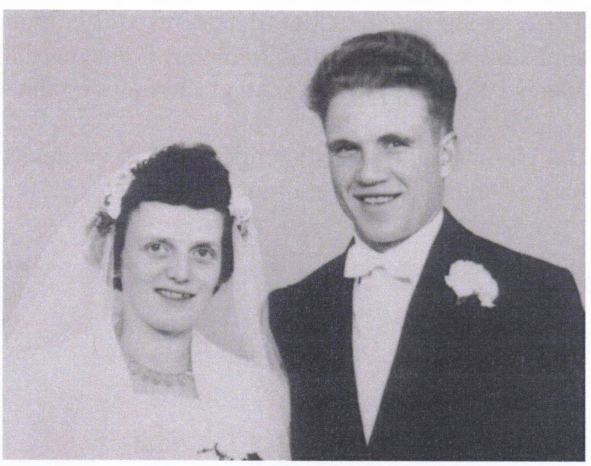

Det var vel et par år før flytningen, at Jens Møller Jensen blev ansat som foderstofuddeler, og så vidt vi er orienteret om, blev Ole Madsen lagerforvalter. Et stærkt hold. En utrolig dygtig og vellidt uddeler, som vidste hvad godt købmandskab var (som en bemærkede: Han havde lige så mange priser, som der var kunder 😊), og en lagerforvalter, der med sin jyske lune og myndighed kunne holde styr på de mange afhentninger og afleveringer på stedet.

For det blev nemlig til en større ændring i dagligdagen. Efterhånden blev det nemlig landmændene selv, der hentede og bragte korn, gødning m.m. i foderstoffen. Sådan var det ikke i den gamle foderstof, hvor vognmænd kørte alt til og fra.
Nu var der plads til, at landmændene kunne komme hver især. Alle landmænd havde fået traktor, og der skulle jo – som alle steder – spares, hvor det kunne lade sig gøre. Så man hentede selv sine varer.

Og hvad var det så for noget, der blev hentet på foderstoffen? Ja, det var jo fortrinsvis sædekorn (til at så om foråret), gødning og foderblandinger. Sidstnævnte kunne være enten foder til høns, som bestod af en blanding af korn, majs og sojaskrå, eller til grise som var to slags korn (f.eks. byg og havre) samt sojaskrå.

Men der blev jo også købt andet – f.eks. de nu så berygtede sprøjtemidler. Skulle man bruge cement, kunne det også købes der.

Da landmændene begyndte at høste med mejetærsker, blev der brug for korntørring. Tidligere stod negene med kernerne på ude på marken, til kernerne var tørre. Med mejetærskerens indførsel blev kernerne jo slået af stråret og puttet i en sæk, eller kørt i løs stand til opbevaring i en silo.
Det kunne betyde, at vandprocenten i kernerne sagtens kunne være omkring de 22%. Og hvad betyder det så? Jo, det er ganske enkelt farligt, da det kan udvikle varme i kornet. Det kan blive rigtig varmt – så varmt at det selvantænder. Og så er der "ballade". Der er røget en gård/ejendom eller to rundt omkring på den bekostning.

Det skulle der jo findes en løsning på, så tørreanlæggene blev en realitet - ikke bare på foderstofferne, men flere landmænd fik også selv et korntørringsanlæg. Vandprocenten skulle ned på 16% - senere er den anbefalede procent kommet ned på 15. Så er man ret sikker på, at der ikke sker en varmeudvikling i kornet.

Tørreriet var ikke helt klar til høsten ved flytningen i 1964. Derfor anskaffede foderstoffen sig et mobilt tørreri, som stod i en staklade hos Johannes Fomsgaard i Hejring, hvor der også var plads til korn.
Men i 1965 blev lagerbygningen færdig – og det samme gjorde tørreriet.

Det gav megen trafik i høsttiden, når alt kornet skulle omkring foderstoffen for at blive tørret – en trafik, som bare er taget til og taget til igennem de sidste 70 år.

Som landbrugene blev mere effektive, og der blev dyrket mere og mere korn, raps m.m., blev det nødvendigt at udvide foderstoffen. Lagerpladsen kom omkring 1975 op på omkring 50.000 tdr – svarende til ca 5000 ton. En ret anseelig mængde.

Landmændene kørte ikke bare kornet til foderstoffen for at få det tørret. Foderstoffen købte også i høj grad korn af landmændene til videresalg.

En "større" arbejdsplads
Foderstoffen har været en af de arbejdspladser i Klejtrup, hvor rigtig mange mennesker igennem årene har haft deres daglige virke.
Vi har i arkivet ikke helt tjek på, hvornår og hvem, men vi har navne på en række medarbejdere og/eller folk, som har haft relation til foderstoffen. Af de sidstnævnte var det vognmændene, som kørte foderstoffer ud, der tænkes på.

På selve lokaliteten er det navne som:
Niels Mogensen (den unge), Klejtrup - Egon Olsen, Hærup - Kresten Nielsen, Hejring - Ole Madsen, Klejtrup - Karen Margrethe Jørgensen, Hejring (på kontor) - Jens Møller Jensen, Klejtrup (uddeler) - Kristian Jensen, Klejtrup (uddeler) - John Christensen, Hvornum - Karl Helmer ? - Allan ?

Og så var der jo vognmændene:
Herman Honoré, Aage Postborg, Henry Provst, Vagn O. Sørensen

Vi vil rigtig gerne høre fra vore medlemmer, hvis nogle af jer kan sætte flere navne på, og måske endda sætte årstal på, hvornår de enkelt personer arbejdede der.

Pludselig kan det gå galt
Klejtrup Foderstof var en god forretning. Og det var ikke svært at få en ny uddeler, da Jens Møller Jensen besluttede sig for at stoppe.
Ansat blev Kristian Jensen, og han kørte foderstoffen videre på bedste vis. Men desværre faldt han for fristelsen til at forsøge sig på markedet for sojaskrå. Det kunne man handle med, som man handler med aktier. Ideen var jo god, hvis man var dygtig – og heldig.
Men der er "skurke" allevegne, og det kom til at gå ud over Kristian Jensen.

I 1977 gik det galt. Med et tab på 7 mill. kr. var det slut med foderstoffen som selvstændig virksomhed. Det lykkedes et forhandlingsudvalg at indgå en aftale med DLG, som overtog driften. De dækkede det meste af gælden, men de lokale landmænd måtte også træde til. Alle medlemmer (det var jo en andelsforening) måtte dække 1 mill. kr., og det blev fordelt efter den enkelte landsmands handelsbeløb. Jo større kunde – jo større andel skulle betales. For den gennemsnitlige landmand blev det mellem 15. og 20.000 kr. Det var mange penge i 1970'erne.

Klejtrup Foderstof var "færdig" som selvstændig forretning. Nu blev den en del af den store DLG-familie. Daglig leder blev Ejner Danielsen, Snæbum, og han var leder for Snæbum, Onsild og Klejtrup-afdelingerne. Niels Vognsen blev lagerforvalter i Onsild, og Karl Helmer Nielsen blev daglig leder i Klejtrup.

De seneste årtier
Foderstoffen ændrede funktion med årene. Det skyldtes selvfølgelig, at landbrugets centralisering med færre og langt større landbrug ændrede behov.

Det var ikke længere gødning eller korn i sække – det var store traktorer med vogne på størrelse med en lastbil, der afhentede varerne på foderstoffen. Gødning blev hentet i store gødningsspredere, som kørte direkte fra foderstoffen ud på marken, tilbage til foderstoffen for at blive tanket op og så fremdeles.

I høsten var det korn, der i tonsvis blev leveret til tørring. Traktorer og lastbiler kørte i døgndrift på Skårupvej – nogle for blot at komme på vægten for at få vejet et læs – andre læssede af. Ofte skal korn, som tidligere nævnt tørres. Og det kunne ske i foderstoffens tørreanlæg. Men snart blev det utidssvarende.

I stedet centraliserede man korntørring, så de forskellige kornsorter kom til hver sit tørreri – i Aars, i Hadsund osv.

Det har altid undret mig, at landmændene bare tømte kornet af, for så at hente det igen efter tørring. For ikke-landbrugskyndige er det vel relevant at spørge, hvordan man ved, at man får sit eget korn tilbage? Og svaret er: Det får man ganske givet ikke – i hvert fald i mindre grad. For det bliver jo blandet med mange andre leverandørers korn.
For en ikke-landmand kan det godt synes lidt mærkeligt. Det er jo så af mindre betydning, om man satser på at avle korn med højt proteinindhold osv., hvis det er en anden landmands korn, man får tilbage. Men det er tilsyneladende ikke et problem 😊
Stordrift ses alle vegne – også hos landbruget og de tilhørende industrier. Tingene bliver samlet i større og større enheder, og det blev også foderstoffens "endeligt" i Klejtrup. 1. April 2020 lukkede og slukkede foderstoffen.
Heldigvis blev bygningerne dog ret hurtigt solgt til andet formål – se under 'Året der gik'.

Klejtrup Andelskasse kunne være fyldt 100 år i år

Af Birthe Ømark

Da 1800-tallet blev til 1900-tallet, tog andelsbevægelsen rigtig fart, og mange andelsforeninger blev dannet rundt om i landet. I lokalsamfundene blev der oprettet Brugsforeninger, Andelsmejerier osv. Også dengang var Klejtrup en foregangsby, og i 1898 blev mejeriet startet, og i 1902 fulgte Brugsforeningen, begge med byens første læge Hegelund-Lange som fødselshjælper.

Næste naturlige skridt var oprettelsen af en Andelskasse, og årsagen hertil skal sandsynligvis findes i den kendsgerning, at vi i april 1920 efter en folkeafstemning fik vores egen Klejtrup kommune, hvor vi blev skilt fra Hersom og Bjerregrav, som vi indtil da havde været i kommune med. Man havde i den fælles kommune allerede "Hersom-Bjerregrav-Klejtrup Sparekasse", men nu kom behovet for at få byens eget pengeinstitut.

Og hvordan var forholdene så i Klejtrup Sogn på denne tid? Første Verdenskrig var lige overstået og Genforeningen en realitet. Klejtrup by var betydeligt mere "larmende" end i dag; der var Andelsmejeri, Brugsforening, elektricitetsværk, to købmandsforretninger samt to maskinsnedkerier, der senere udviklede sig til møbelfabrikker. Byen havde en smedie, karetmager og larmende møllerier ikke mindre en tre steder, foruden vandmøllen var der møller i både Brugsen og Købmandsgården. Der var desuden tre steder med træskohandel, to skræddere, cykelhandel, bager, to slagtere – jo der var gang i byen.

Tilbage til Andelskassen. Den blev oprettet den 9. april 1921 på en stiftende generalforsamling, og havde i starten domicil på Afholdshotellet (Søkroen). Her havde Andelskassen kontor i 17 år, indtil den flyttede til Chr. Schreibers ejendom på Skårupvej 4 den 1. april 1938. Her var der betydeligt bedre plads. Allerede i 1942 flyttede Andelskassen ind i den vestre ende af møbelfabrikant Th. Hermansens ejendom. Huslejen var her 800 kr. om året, men så skulle bestyrelsen også have kaffe hver eftermiddag. Efterhånden fik man planer om at opføre en helt ny Andelskasse, og bestyrelsen køber grunden mellem posthuset og maler Nielsens ejendom. Omkring 1950 fik Andelskassen således fod under eget bord. Sidst i 1970'erne gør udviklingen med mere personale, der fik flere og større opgaver, og derfor byggedes Andelskassen på den grund, hvor i dag KIF kassen ligger.

Andelskassens første bestyrelse bestod af sognefoged Karl Berthelsen som formand, mejeribestyrer Christian Holm som bogholder og med gårdejer Laurits Bach som kasserer. Da Christian Holm efter få år ønskede at forlade posten som bogholder, valgte bestyrelsen i stedet karetmager Niels Thoft som bogholder, og han bestred posten gennem mange år. I Klejtrup Andelskasses historie har der kun været 22 bestyrelsesmedlemmer, og de har været langtidsholdbare. Halvdelen af dem sad i bestyrelsen i mere end 10 år, nemlig: snedker P. Chr. Pedersen i 25 år, Sofus Bundgaard i 22 år, J. Nøhr i 18 år, Jens Bach (Dremstrup) 17 år, Niels Thoft 15 år, Karl Berthelsen, Karl Nielsen og J. Rask alle i 14 år, Jens Bach (Klejtrup) og Johannes Brüld – begge 12 år, og endelig Chr. Christensen og Karl Olsen – begge 11 år.

Andelskassen havde i begyndelsen beskedne lønudgifter; 200 kr. til bogholderen og andre 200 kr. til deling mellem formand og kasserer. Og udviklingen og mere personale

gjorde sit – i 25-års jubilæumsåret 1946 udgjorde de samlede lønudgifter 6.700 kr. Man havde desuden valgt at ansætte Johannes Brüld som forretningsfører, samt anskaffet en fast kontorhjælp.

Andelskassens indtjening er kommet Klejtrup og omegn til gode i form af halbyggeri, anlæg af tennisbaner, støtte til forsamlingshuse, sport eller en hjælpende hånd til kulturelt arbejde m.m.

Således fortsatte udviklingen støt og roligt, og Klejtrup havde tre pengeinstitutter – Andelskassen, Sparekassen og Himmerlandsbanken.

I september 1995 kunne man i dagspressen læse, at Klejtrup Andelskasse var solgt til Onsild Andelskasse, og dermed var den ikke længere en selvstændig forening, men blot en filial under Onsild Andelskasse.

Efter 74 års virke var Klejtrup Andelskasse en saga blot, men vi synes nu, at skal lidt fejring til i anledning af, at det kunne have været en 100-års jubilar.

Ansatte igennem tiderne kan nævnes:
Sofus Bundgaard, Peder Chr. Pedersen, Jens Nøhr, Jens Bach, Johannes Brüld, Elisabeth Mortensen, Bodil Kristophersen, Birgit Justesen. Karen Provst, Ulla Stevnhoved, Bente Nielsen, Gitte Skals Ole Bonde, Erik Rasmussen m.fl.
Nogle af vore læsere kan helt sikkert supplere med andre navne, som vi meget gerne vil høre om.

Bestyrelsen i lukningsåret var formand Jens Møller, Fristrup, Jens Knudsen, Hvornum, Grethe Skals Sunesen, Roum, John Frøslev, Klejtrup og Aage Bach, Dremstrup.

Min barndom i Hejring

Af Johannes Mortensen, Fredericia 1994

"Jeg må starte med at indrømme, at beskrivelsen af min opvækst i mit barndomshjem (kaldet "Grangården" hvad mange hed pga. granbeplantning i Himmerland) faktisk kun rækker til mit fjortende år, hvor jeg forlod sognet for ikke siden at vende tilbage.
Dog har jeg på grund af, at mine to søskende stadig er bosat på egnen, fulgt med i den lokale udvikling og gør det stadig.

Jeg er jo født i 1929, fjorten dage før børskrakket i Wall Street, så det var jo ikke den mest harmoniske tid at se dagens lys i.
Ca. 1½ år senere fik jeg lungebetændelse, der på denne tid før penicillinen, var en alvorlig sag. Så da jeg på det tidspunkt, de kaldte **krisen**, hvor feberen enten aftog eller steg, blev angrebet i den anden lunge - altså dobbeltsidig - blev jeg faktisk afskrevet af den dengang temmelig barske og måske også realistiske **"dovter"**.

Min mors to søstre hjalp med at våge over mig døgnet rundt, og deres bønner må Vor Herre jo have hørt, for jeg kom mig og har faktisk siden haft et jernhelbred.
Min mor fortalte, hvordan jeg rakte en lille hånd frem og sagde: "Mor døs" - jeg var tørstig pga. af væsketabet.

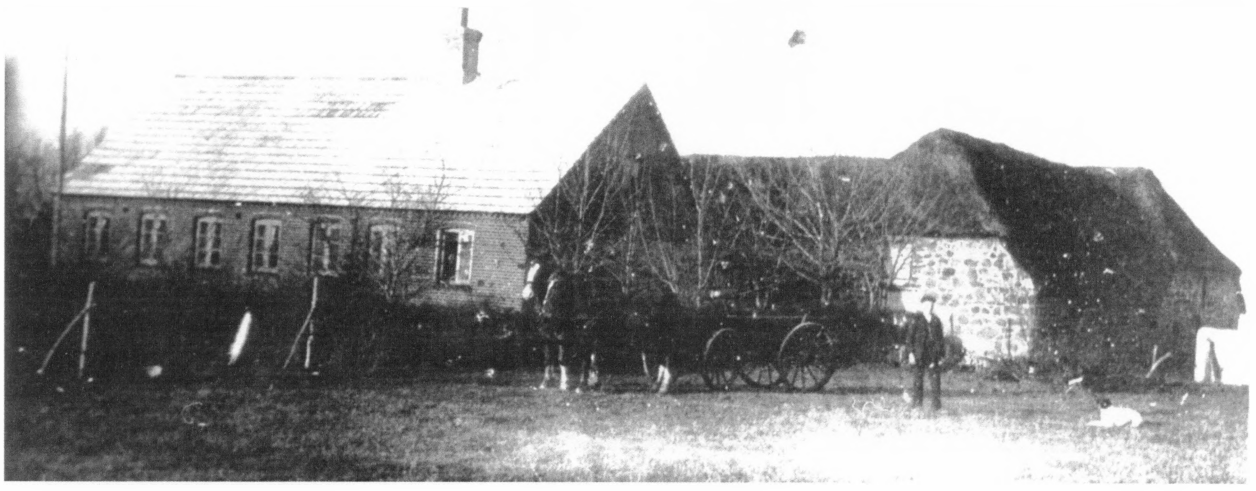

Der gik da også et halvt års tid, inden jeg rigtig kunne gå igen.

Jeg er dreng nr. 3 i rækkefølge ud af 5 søskende, begyndende og sluttende med en pige, men da min yngste bror er 5 år ældre end jeg, og der er 4 år ned til min lillesøster, og der ikke på naboejendommene var jævnaldrende børn, var det først, da jeg kom i skole, at jeg fik kammerater i min egen alder.

Jeg må bemærke, at jeg ikke er den rette til at beskrive Klejtrup Kommune, men egnen mere generel.

Vores jord, som jo lå i Viborg Amt, dannede skel til Hvornum-Snæbum Kommune, som lå i Aalborg Amt (eller Randers?), og da min mor var født i Øls, og hendes tre søskende havde ejendomme i Brøndum (den fjerde var vores nabo), blev vi sendt til skole i Brøndum i modsætning til vor nabos(min mosters) børn, som gik i skole i Hejring. Deres børn var dog ældre end os, og tiden har måske arbejdet for, at denne ordning kunne gennemføres.
Vi har alle 5 søskende haft lærer H.P.L.Nielsen under vores syvårige skolegang. Vi gik jo tre år i "bette klasse" og fire år i "stur klasse" eller omvendt. Vi gik hver anden dag, og da 3-4 årgange blev undervist sammen, skete det ofte, at søskende - også mine ældre søskende - gik i samme klasse.

Vi to yngste gik dog aldrig sammen med vore storesøskende, derimod gik jeg sammen med fætre og kusiner, der var jævnaldrende med mig. Min lillesøster gik ikke sammen med noget familie, da hun er den yngste i dette slægtled, ligesom min mor var den yngste i sit.

Da der ingen købmand var i Hejring, men kun i Fristrup, handlede vi ved "**Høker Clara**" i Brøndum. Vi kunne jo så tage varer med hjem fra skole. Alt dette gjorde, at vi blev meget "østorienteret".
Meget apropos havde lærer Eriksen i Hejring vores jagt, da min far ikke var jæger. Han var den første, jeg så gå på ski. Det var på jagttur i de første krigsvintre. Lærer Eriksen var et naturmenneske, i modsætning til vores lærer i Brøndum, som tit mødte med et mægtig halstørklæde viklet om hovedet for ikke at få snue (det fik han alligevel). Vi syntes, at lærer Eriksen var lidt af en riddertype.

Ingrid og Kristen Eriksen

Der skete forresten det pudsige, at mine forældre i 1959 købte et hus i Brøndum, da min bror overtog hjemmet, og der nogle år senere blev næsten nabo til lærer Eriksens. Efter Hejring Skole var nedlagt, arbejdede han ved Hørby Skole, men ved sin afgang købte han nogle tdr.land i Brøndum, byggede hus og oprettede et lille idyllisk naturreservat. Herved kom Eriksens i min far og mors vennekreds.

Vi børn måtte jo hjælpe til i det daglige, fra vi kunne være til nytte. Jeg var dog ret god til at pjække (hvad der irriterede mine ældre brødre meget). Vi havde ca. 40 tdr.land, deraf 2 tdr. eng og 5 til 6 tdr.land skov og hede. Resten var vel det, man kalder sandmuld, som i fugtige år kunne give en god avl, men var sårbart i tørkeperioder, da man jo ikke kendte til vandingsanlæg.

Min far burde måske ikke have været landmand. Han var rystende angst for at prøve noget nyt, bange for at stifte gæld, og når man ikke gødsker nok og ikke giver kraftfoder nok, kommer man ind i en kædereaktion, hvor det traditionelle foder nok omsættes, men ikke giver det fornødne overskud. Derfor foregik hans landmandstid og min barndom i ret beskedne kår, hvad vi dengang dårligt følte, da de fleste naboejendomme var mindre, og indtægterne der heller ikke store. Men det skal bemærkes for at forudsætningerne for at forstå den tid skal være til stede.

Da vi lå midt imellem to el-områder, og da man pga. krigen ikke kunne få kobbertråd, fik vi først elektricitet efter krigen. Vores eneste drivkraft var en vindmotor, en såkaldt **"Vindrose"**. Den var kun tilsluttet et tærskeværk. Vi havde godt nok en kværn, men jeg kan ikke huske, den virkede. Hakkelsesmaskinen var med håndkraft, rensemaskinen og roerasperen ligeledes.
Vi havde som regel et par kornstakke, da de gamle stråtækkede udbygninger ikke var overdimensionerede. Tærskningen foregik flere gange om vinteren, afhængig af vinden. Der var en egen atmosfære, når vi en kold vinterdag, mens sneen lå højt, skulle tærske. Jeg stod gerne i "gvollet" (et lade- eller loftsafsnit mellem to bjælker, hvor kornnegene var stablet)og smed neg på træbrættet, hvor min far så fodrede tærskeværket, som støvede, så han blev sort i hovedet, medens han samtidig råbte "AV", når kærnerne slog tilbage.

En dag gjorde han nogle mærkelige hop og klemte på bukserne for dernæst at tage dem af og ryste en død mus ud af dem. En af mine brødre tog halm og korn fra. Mit job var ikke mere krævende, end at jeg i larmen kunne stå og fantasere og somme tider komme så langt væk, at jeg først vågnede op, når min far råbte på flere neg. Der skulle helst ingen tomgang være.

Hen på vinteren var laden tømt, og så skulle stakkene køres ind. Når der så var ca. 12 lag tilbage, blev det spændende. Vores hund og 3-4 katte samlede sig, for nu skete der noget: Hver gang man løftede et neg, kunne man risikere, der var mus. Jo længere vi kom ned - des flere. Forken og hunden tog dem, der var nærmest, mens kattene hentede dem, der flygtede ud på marken. Det nederste lag var faktisk blevet til hakkelse ribbet for kerner, og var der 3 stakke, gad kattene næsten ikke hjælpe til sidst. Der var mus i måske hundredvis, men det satte kulør på hverdagen.

Vi havde desværre også tit rotter. Dem kunne vi i modsætning til musene ikke lære at leve med. De var hårde ved stråtaget og kom i mørket ned for at mæske sig med dyrenes foder. Jeg husker, hvordan vi efter vi havde fået elektricitet, listede ind i "nøsset" (kostalden) med et par forke. Når vi så tændte lyset for rotterne i snesevis op ad bjælkerne, mens vi prøvede at nedlægge nogle. Som regel uden held, da vi var lidt utrygge ved dem. Derimod fandt vi engang imellem en død rotte i hestestalden, når en af hestene havde haft held til at trampe på en. Rottegift kunne reducere bestanden, men de gamle uisolerede kampestensbygninger med lergulv var for lidt værn til, at de kunne udryddes.

Vi havde ikke indlagt vand, men en "kæld" (brønd), som var 55 alen dyb (= ca. 34 meter) og muret i sten. Der var en bom med et håndtag, og på den var påsat et reb med en spand i hver ende (som desværre ikke blev udskiftede før den var så ringe, at halvdelen af vandet var løbet ud, inden spanden kom op). Det virkede således, når man trak en spand op, gik en spand ned - osv. Det var en hård omgang, når dyrene var tørstig en varm sommerdag, men dejligt koldt at drikke. Var det meget tørt, kunne vandstanden svinde ind. Så måtte vi hente vand i ajletønden i en nærliggende mose. Al vand til husholdningen og til vask kom jo også derfra, så vi skulle gerne til aften sørge for at have et par fyldte spande stående.

Min far hjalp til med "storvask" (det kaldtes det, da man samlede tøjet sammen og kun vaskede f.eks. hver 14. dag.) Det foregik jo på vaskebræt og i gruekedel og foregik over flere dage med iblødsætning, slæben vand ind, opvarmning af gruekedel, vridning i hænderne, udhængning for til slut at rulle tøjet på loftet i en stor trærulle fyldt med kampesten - alt efter behov. Alt andet blev lagt til side under vaskeprocessen, og jeg hadede disse dage, når jeg kom hjem fra skole og dagligdagen var af lave.

Slagtning fandt som regel sted i november (dog kunne man slagte en gris i utide, hvis den blev syg el. lign.), hvor man sørgede for at have en gris slagteklar. Vi fik så besøg af slagter Jens Peter, som havde en ejendom i nærheden, som han passede sammen med at gå ud som hjemmeslagter. Hvis jeg var hjemme, smuttede jeg op til min moster og kom som regel ikke hjem før grisen var hængt op. Om aftenen fik vi så frikadeller af den "nye" gris. Dagen efter har jeg ofte hjulpet mor med at fylde blod i tarme til blodpølse og drejet svinget på kødhakkemaskinen, når vi skulle lave medisterpølse.

Man havde jo ingen fryser, så alt skulle pakkes i saltkar, henkoges osv. for alt blev brugt undtagen børsterne og skriget. Grisene var jo fede og vejede meget, men selv om vi fik meget fedt grisekød til

kål, ærter o.a. og sidst på sæsonen udvandet saltet flæsk 3-4 gange om ugen, så er jeg aldrig blevet træt af det.

Omtalte Jens Peter Jensen boede på Østergårdvej 7. Det er fra venstre sønnen Niels, Jens Peter, sønnen Karl, datteren Helga, Bodil og sønnen Anders

Om foråret blev "skrukkerne" (rugehøns) så lagt på æg - enten ande-, gåse- eller hønseæg. Ænderne og gæssene var mors. Indtjeningen herfra gik til julegaver og tøj, så det var kedeligt, hvis ræven tog for mange af dem. Op til jul, når de skulle slagtes, måtte vi holde dem, mens far stak dem med en kniv i nakken (hovedet skulle blive på). Derefter blev de skoldet, plukket, smurt i harpiks og derefter holdt over en spritflamme. Så var de klar til aflevering hos slagter Frandsen i Hobro - undtaget een til eget brug.

Kyllinger var til afløsning af de gamle høns, som endte i suppegryden. Dog blev overskuddet af hanekyllinger gerne til søndagsmiddag. Sommeren igennem gik de frit omkring, og ordren har tit lydt: "Gå lige ud og hug hovedet af en kok!" Det gjorde vi med glæde, for sådan en "kokstieg" (kok-kyllingesteg) med tyttebær og budding bagefter var en himmerigsmundfuld. Vi var jo ikke store kunder ved slagteren, men min far købte dog tit hestekød til bøf.

Fiskemanden var ingen fast gæst. Det var faktisk kun, når han på sin tur fra Hobro ikke havde fået udsolgt, at han nåede ud til os. Man kunne så næste dag se en fluesværm, hvor han havde smidt de sidste usælgelige fisk. Hvis der var mange sild en vinter, lejede et par "krejlere" (amatørsælgere) hest og slæde. Så kunne vi få fiskene billig.
Min mor var fantastisk god til at få meget ud af små midler, og hun lavede sur/sødsovs til fisk. Det var jo igen en fornyelse, som vi satte pris på.

Vi fik altid 2 retter til middag. Morgenen startede med havregrød til børn og øllebrød til voksne. Så formiddagskaffe - gerne med spejlæg. Middag og eftermiddagskaffe, aftensmad og aftenkaffe. Da vi jo havde høns, indgik æg meget i menuen: Flæskepandekage, æggepandekage, skidenæg osv. Men vi fik en så varieret kost som muligt.

Vi var ej heller gode kunder hos bageren, for selv om bageren i Hvornum kørte brødtur een gang om ugen, købte vi kun rugbrød hos ham. Kun meget sjælden en femøres kage.

Når vi havde tærsket, kørte vi til Brugsen i Hannerup, som havde foderstofafdeling, hvor kornet blev malet, og her købte vi så ofte en sæk "gluten flour", hvoraf min mor bagte dejlige franskbrød og andet lækkert bagværk.

Jeg husker en dag min far var usædvanlig længe om at komme hjem. Mor blev urolig, vi havde jo ingen telefon. Endelig kom han med vognen i flere stumper på en lånt vogn. Hestene var blevet bange

for en flagrende gødningssæk og løb løbsk, og under farten skiltes vognen ad. Min far blev på den bagerste halvdel, mens hestene galopperede ned igennem Hannerup med de to forreste hjul slingrende i bagbenene på dem, hvad der ikke gjorde farten mindre. Men da de så skulle op af den lange bakke ved Hannerupgården gik farten så meget ned, at de kunne indfanges. Da der jo skete alvorlige ulykker ved løbskkørsel, var vi lettede over, at det kun gik ud over vognen.

Min far brugte rugtag, og da alle udlængerne var stråtækkede, måtte kernerne bankes af med plejl. Man kunne høre plejlslag mange steder, når man en vinterdag passerede folks lader.
Også korn og kunstgødning såede min far med hånden.

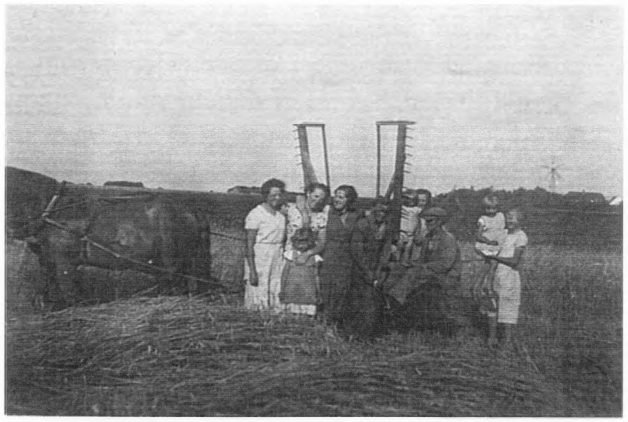

Høstning foregik med slåmaskine. Man kunne ved at træde på en pedal, når man havde et passende kvantum, smide et neg, hvorefter mor og vi søskende, som hver havde sit stykke, så lavede et stråbind og binde om og smide neget til side, så banen var fri igen. Vi skulle dog altid "slå for". Det foregik med le og kræts, da man jo ikke måtte ødelægge avlen.
Vores nabo havde en "aflægger", som lagde negene ud til siden. Så kunne man vente med at binde neg til marken var færdighøstet.
Dengang kendte man ikke til ensilering af græs, som derfor blev tørret til hø. Det var meget vigtigt med en god høhøst, da det var en vigtig afgrøde til vinterfoder. Når det var tørt, skulle det vendes manuelt med rive, derefter skulle det rives sammen med en "høstrive". Den var dog hestetrukken, og blev også brugt til at rive stubbe med, så man fik det løse strå fra de afhøstede marker med. Der fandtes dog stadigvæk "stubberiver". Det var en overdimensioneret trærive, som en person trak over marken ved hjælp af en sele, som et andet trækdyr. Det var virkelig primitivt men effektivt.

Vejret var jo alt afgørende. Var det tørt, var der lidt hø, var det regnfuld, kunne man, når høet var stakket på marken, se disse stakke stå og falde sammen og høet gå i forrådnelse. Men det gjaldt jo også kornet.
Men hvis vejret artede sig, gjaldt det om at få høsten i hus på det rette tidspunkt. Så lagde man et "skrav", dvs. et firkantet stativ hen over vognen, hvorpå en eller to mand forkede kornneg eller hø op til ham, der "lagde læsset". Var han dygtig til at placere negene rigtig, kom man hjem med hele læsset, i modsat fald kunne læsset "skride", dvs. at det halve læs faldt af igen. Det kunne være ulidelig varmt, særlig at få høet op på staldloftet. Der var jo kun nogle luger at få det ind af, hvorefter man med håndkraft skulle sørge for at rummet blev fyldt helt op til stråtaget (ikke så sært at staldbygningerne ved evt. lynbrande nedbrændte med eksplosiv hast, da der jo heller ikke i de gamle bygninger var brandsikre lofter).
Var vi så heldige at få høsten tør i hus, kan man virkelig tale om arbejdets glæde. Så glemte man slæbet i taknemlighed over, at foderet til dyr og mennesker var sikret til næste høst.

Vi havde en eng, hvor vi høstede enghø. Denne var gennemskåret af dræningsgrøfter, hvor den måtte

slåes med le, og ved hjemkørsel måtte høet slæbes ind på den faste vej, da man ikke kunne køre med maskiner eller vogne på de små engstykker. Når høet var læsset på vognen, blev det ombundet med reb, for at lette transporten over de ujævne markveje. Vi havde så mad med i marken, da engen lå et par kilometer væk. Det var altid spændende at pakke mellemmadder ud af kurven og drikke saftevand (lavet af vandsukker og frugtfarve), som vi kun fik i høsttiden. Vi kunne dog også slukke tørsten i bækken, som løb gennem engen, og hvor vandet altid var koldt. år høet var bjerget, blev ungkreaturerne - kvierne - lukket ned i engen, hvor de så blev til de skulle bindes ind om efteråret. Særlig i tørre somre var denne eng et stort plus, da der pga. fugtigheden altid var god græsning. Vi skulle dog een gang daglig se efter kvierne, som gik løse, for det hændte, de gik "i bløde" i en grøft, og ikke selv kunne komme derfra.

I mine første drengeår, ja de fleste, stod både køer, heste og får tøjret ude i marken. Køerne blev koblet sammen to og to bag hinanden om morgenen efter malkningen, hvorefter det var rimelig nemt at trække dem ud i marken, men når de efter et par "fløt" i løbet af dagen skulle trækkes hjem til malkning (vi malkede kun to gange om dagen) vidste de, at der var vand i vente, og da de ikke havde fået vand hele dagen, var de med et mildt ord utålmodige, og var der så samtidig en, der var "tyregal" imellem, som hoppede op på de andre, så var det nødvendigt, at en barfodet knægt havde en god kæp med sig for ikke at blive løbet ned, men det skete dog alligevel.

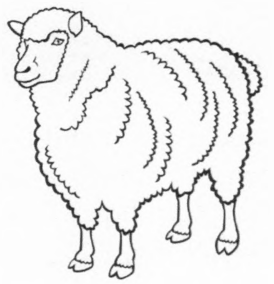

Vi havde altid et par får, som gerne blev tøjret på de mest sandede jorde, længst væk fra gården, - ud for "sønden". De skulle også hjem og vandes. Jeg har grædt og raset, når de skulle trækkes tilbage, fordi de ofte stod med fire stive ben i jorden og ikke var til at flytte, og pga. ulden var en kæp uden virkning. De havde som regel et par lam hver, som gik løse og som tit måtte jages ud af kornmarken.
Hen på sommeren kom der gerne en slagter og købte lammene. De blev så læsset på en åben varevogn. Jeg kan endnu høre deres og mødrenes fortvivlede brægen, når bilen kørte.
Man slagtede dog også selv. Det var som regel et får, som var gold, evt. med en skavank - brækket ben el. lign. - med andre ord et "udsætterdyr".

Far, som ellers ikke slagtede andre dyr, kunne slagte får og gjorde naboer en vennetjeneste med det. Betalingen var altid i slagtemad, så jeg har ofte fået fårekød - uden at blive træt af det.
Kneb det en so eller en ko at føde, blev der også tit sendt bud efter far - som en slags jordemoder. Det klarede han også tit, hvis det ikke var for kompliceret, for så skulle man have fat i dyrlægen, men han kostede jo penge.
Far kunne også "skære grise". Det foregik med en rigtig "ragekniv". Jeg vænnede mig aldrig til at holde grisene, når de blev kastreret, men kiggede den anden vej. Flere naboer benyttede sig også på dette område af han håndelag.
Han brugte dog også hovedet til f.eks. at hjælpe naboer med selvangivelsen.

Vi havde jo en plantage, hvorfra vi hentede kvas til optænding og træ til fyring. Vi solgte også først i 1940-erne en del grantræ, som gav gode penge og en del grantop til kvashugning, som ingen penge gav, da min far var for beskeden til at forlange en rimelig pris.
Men tørv måtte der også til, og dem havde vi i engen, indtil der blev for meget sand i jorden, så købte man et stykke tørvejord i en stor mose, fik det målt ud (som regel til ca. 10.000 tørv), betalte for jorden og lavede selv arbejdet. Det foregik på den måde, at man pløjede "overjorden" af ned til tørvemuldet, hvorefter min far med en tørvespade trak en bænk op på 1 - 1½ meters længde. Denne blev

så skåret i 3-4 stykker og på en vognfjæl forspændt en hest slæbt ud på marken, hvor disse igen blev skåret i passende stykker. Når de blev tørre, skulle de vendes, rejses og skrues, og derefter hjemkøres. Så var det næste års ildebrændsel i hus.

På denne årstid blev fårene vasket (i forbindelse med en storvask) i det store trækar. Nogle dage efter blev de klippet, ulden puttet i sække og siden byttet med garn hos en uldhandler. Under krigen var man forpligtet til at aflevere brødkorn og uld, men de fleste bønder kendte jo en møller og et spinderi, så mel og garn var ingen mangelvare. Folk havde ikke dårlig samvittighed, da vi vidste, at tyskerne tog resten.

Kartoffelavlen fik en stor rolle under krigen, da tyskerne kunne aftage alt, samtidigt fandt man på ved hjælp af damp fra mejeriet, at koge kartofler direkte på arbejdsvognen, hvorfor man tit mødte disse rygende vogne med dejlig foder til grisene til erstatning for majs og andet foder, som ikke fandtes.
Vi havde som regel kun kartofler til eget forbrug og til foderbrug. De blev avlet på det mest sandede jord. Optagningen foregik på den måde, at min far med hakke løsnede toppene, hvorpå to mand med en kurv imellem sig kravlende tømte hver sin række. Når kurven var fuld, blev den hældt direkte ned i en kule, som var gravet 30-40 cm ned i jorden. Derefter blev den dækket med halm eller skovgræs og senere jord - akkurat som roer. Der skulle dog i de hårde krigsvintre meget jord på, for at holde dem frostfri, hvilket resulterede i, at man ved indkøring om vinteren havde et kæmpe arbejde med rydhakker osv. for at fjerne de frosne jordmasser, hvilket havde flere nedstyrtninger af disse til følge, endog flere med dødelig udgang.

Vi måtte selv bruge vores fantasi, når vi skulle lege, da det som regel var bløde pakker, vi fik til jul og fødselsdag. Det blev i legetøj kun til evt. en lille kniv eller en hundepistol. Om vinteren gik det fint, vi havde en trækælk, som min fingerfærdige fætter lavede til os (3 pers med blikmeder). Da vi havde mange bakker på vores jord, hvor det kunne gå nedad med fuld fart, var det nok den tid, vi brugte til at slæbe slæden op og suse ned, der tog de fleste timer.

I 12 års alderen købte min far et par ski til mig hos snedker Johannes i Snæbum (12 kr. for et par granbrædder med lidt bøjning). Dem lærte jeg at manøvrere, dog savnede jeg skistøvler, da de obligatoriske gummistøvler var tilbøjelige til at glide ud af bændslerne, men jeg havde meget fornøjelse af dem.

Vores nabo havde en mose, og vi havde en del oversvømmede lave arealer, som frøs til om vinteren. Jeg arvede et par "halsbrækkere" af skøjter efter før omtalte fætter, som i forhold til os havde en del legetøj. Også her gjaldt det, at risikoen for at enten hælen af gummistøvlen eller skøjten smuttede af var latent, så muligheden for at stå på en skøjte eller ski hele tiden lå i baghovedet, men jeg blev faktisk rimelig god til at skøjte. I de hårde vintre i fyrrene rammede man en pæl gennem isen, som man satte på en slæde. Når så 4-5 mand hev i kæden, fik slæden en fantastisk fart på hen over den blanke isflade. Det gjaldt så om at "passageren" holdt godt fast, ellers endte "karrusselturen" med, at man faktisk fløj gennem luften.
Det foregik på Brøndum Sø, hvor også en del voksne var med. Karlene havde evt. nogle fritimer, da der ikke var travlt. Nogle stangede ål ved at hugge hul i isen, hvor ålen "ringede", hvorpå man med et ålejern kunne hale adskillige dejlige ål op. Vi byggede også fæstninger af sne - snehuler osv. og i skolen slås vi i sne i hvert frikvarter. Det gav tit gråd, når en blev ramt i hovedet, men blev hurtigt glemt igen.

De hårde krigsvintre, hvor man 4 år i træk opnåede den ene kulderekord efter den anden, påvirkede som alle andre steder i høj grad livet på landet. Snerydning var jo pålagt de lodsejere, som boede langs vejene. En valgt snefoged kunne efter skøn beordre mandskab til opgaver. Jeg formoder, det afhang af ejendommens størrelse, hvad man skulle stille med. Man kunne også betale en arbejdsmand for det. Det skete dog sjældent, da karlene på gårdene jo havde tiden, mens husmændene ikke havde penge til at betale sig fri.

Når det var stille vejr og solskin, kunne det være en hel svir at deltage i et snekastningshold på 10-15 mand. Det gav et specielt socialt samvær, hvor man med et godt humør drillede hinanden i al kådhed, samtidig med, at man gerne blev inviteret på kaffe på gårdene.
Men når man i flere måneder igennem måtte rense vejen igen og igen i al slags vejr, og i op til flere etagers højde, kneb det med humoren, og det kunne faktisk komme både til verbale og korporlige sammenstød. Samtidig blev det en belastning for dem, som drev ejendommen alene. Men det var jo nødvendigt at hensyn til dyrlæge og doktor. Mange gange måtte de fragtes i slæde, når vejen efter flere dages storm og snefald var ufarbare. Posten, som jo var cyklende, blev også tit fragtet på slæde tværs over vej og sti, ligesom mælkekørsel foregik ved fælles hjælp om nødvendig.

Med minusgrader i længere tid på 30 grader, gav det større problemer i de gamle uisolerede stalde. Mange steder satte man en halmmur op og samlede dyrene tættere sammen. Det kunne dog ikke forhindre, at flere dyr (særlig grise) frøs ihjel. Også det forhold, at roerne frøs i kulerne og dårlig kunne tøes op i roehuset, betød at mange kreaturer fik diarré, hvilket jo også gav produktionstab.

Men når foråret kom, og sneen smeltede, kunne vi sende hjemmelavede træbåde (som ingen skibsbygger ville lægge navn til) ned af de vandrige grøfter og lave tømmerflåder til de oversvømmede marker.
Om sommeren kunne vi så lave "gårde" af sten, besætninger af grankogler i mange størrelser, som jo skulle fodres, hvorfor vi plukkede græs, som vi lavede i neg. En kopi af hverdagen, som på den måde blev leget ind.

Fodbold med en lille bold - en tøjbold eller lign. - med mål mellem to sten, har min lillesøster og jeg tilbragt mange timer med. Hun repræsenterende "Aalborg Chang" og jeg som den ældste naturligvis (jeg var den stærkeste) favoritklubben "Randers Freja".
Særlig populær var boldspil over en bygning. Man blev inddelt i to hold - et på hver side - så kastede man bolden over taget idet man råbte "Antonius". Havde man grebet bolden fem gange, listede man frem til modparten og sagde "STOP", hvorefter man kastede bolden efter en af deres folk. Hvis man ramte, fik man vedkommende over på sin side.
Også det at stille dåser i lag, hvorefter man skød til måls efter dem, var populært. Et par enkelte havde noget så avanceret som en luftbøsse. Dem var vi virkelig misundelige på. De kunne med hagl ramme småfugle, men de blev mest brugt til ved hjælp af kartoffelstumper at skyde efter tændstikæsker.
Vi andre måtte nøjes med hjemmelavede slangebøsser og flitsbuer, hvad der ikke forhindrede os i at føle os som "Robin Hood".

På den tid var det "in" at lave "fis-maskiner". Man bøjede en ståltråd i U-form, bandt et elastik med en mønt i midten. Man tvandt den godt, satte sig på den, lettede sig og frembragte en lyd, som fremgår af navnet. Det var særligt i skolen uhyre morsom for os indviede, men det syntes læreren ikke. Også dengang fandtes der generationskløft.

Vi legede meget "put" (skjul). I skolen deltes vi i to hold i hver sin ende af skolegården med to fangere i midten, hvis opgave var, når vi andre skiftede bane, at fange, holde, slå på ryggen og råbe "saltebrød 1-2-3". Så tilhørte man fangerne.
Disse lege er jo vandrelege, som kun har navnene til forskel.

Vi drenge gik meget i naturen, sloges i grankogler, fiskede. Derimod fandtes mobning og slagsmål faktisk ikke.
Også de voksne kunne vi enkelte gange spille med, f.eks. bob og kegler. Det var hjemmelavede træstykker - hugget og tilspidset i keglelignende størrelser, hvorefter de blev sat i afmålt afstand og derfra rammes med runde træstykker. Der blev enkelte gange sat penge på kant. Jeg vandt 75 øre på min konfirmationsdag (vel at mærke fra voksne).

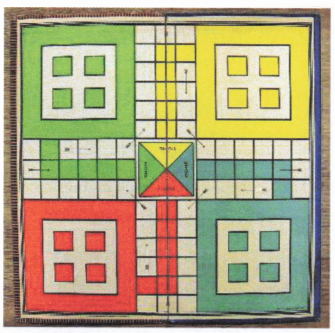

Vi spillede tit mølle og dam og især ludo med vore forældre - eller æsel, som erstattede kortspil, som ikke, pga. af mine forældres tilknytning til Indre Mission, på det tidspunkt var accepteret.

Var vi flere børn en vinteraften, gemte vi gerne fingerbøl. Min ældste søster, som er 10 år ældre end mig, kunne i Randers købe 3 børnebøger for en daler (2 kr.), og da jeg var tidlig i skole (6½ år) og ret hurtig kunne læse, var hendes boggaver - og dem jeg fik til fødselsdage og jul - min bedste beskæftigelse. Det var alle klassikerne med vægt på indianerbøger. Så jeg har i fantasien, når jeg cyklede eller gik i mørket, været forfulgt af samtlige Amerikas indianerstammer. Men det hjalp jo med at få strækningen overstået på rekordtid.

Som følge af, at flere årgange blev undervist samtidig, fik vi i skolen kun undervisning i bibelhistorie (herunder katekismus og salmevers, hvoraf jeg kan mange udenad), historie (fortrinsvis danmarkshistorie med kongerækken), geografi, regning, dansk (genfortælling og diktat). Alt andet, som kendes i dag og som måske også var i byerne og de større skoler dengang, som f.eks. sprog, kemi, fysik og matematik, var ukendt for os.
Om sommeren havde vi en times gymnastik i forsamlingshuset "Salen". Først skulle gulvet have en omgang med "svaberen", en våd sæk med håndtag i som to mand kunne trække over gulvet for at dæmpe støvet.
Jeg må dog sige, at det lykkedes læreren - forholdene taget i betragtning - at give os en god og vidende undervisning. Kun enkelte elever (ingen i min tid) fortsatte med skolen, da det i så fald gjaldt en privat realskole, hvor det jo kostede skolepenge og evt. ophold. Tværtimod var det med at få plads, så man kunne klare sig selv.

Der blev spillet fodbold i Brøndum. Mange gange skulle køerne jages væk, da det var dem, der sørgede for banens klipning, men deres efterladenskaber tog de jo ikke med sig. Så det gav jo tit en glidetur.
Da der ikke altid var drengehold - og ikke alle fik støvler - var holdopstilling lidt tilfældig. Jeg opnåede i alt fald ikke en fastere plads, selv om jeg gerne ville, og jeg kan godt misunde børnene i dag, hvor man har træner osv. i 5 - 6 års alderen.
Gymnastikforeningen havde et "karlehold", der gjorde gymnastik om vinteren (1-2 gange/uge). Vi

var 3-4 drenge, som 3 vintre fik lov at deltage, da der ikke var andre hold for os. Det foregik også i "salen" - uden varme eller bademuligheder - med den lokale cykelhandler, som var tidligere Ollerup-gymnast.

Jeg havde ca. 3 km hjemmefra og havde ofte tidligere på dagen taget samme tur til skole. Det foregik på gåben. Jeg var 12 år, inden jeg fik en brugt cykel af min storebror.
Da det foregik om aftenen, har jeg prøvet turen i al slags vejr - og mest alene. Når man kom udenfor byen, måtte man lige vænne sig til mørket, inden turen gik over hede og marker. Der var mange vinteraftener, hvor sneen knasede og nordlysene blinkede. Jeg var ikke mørkeræd, men en kildrende fornemmelse havde jeg af let frygt. Så der skulle ikke mange lyde eller skygger til, før hårene strittede i nakken, og man var først rolig, når man lukkede bryggersdøren efter sig derhjemme.
Vi var jo lidt stolte af at gå på karleholdet, især da det sluttede med opvisning i Salen - og klimakset - opvisningen i Teatersalen i Hobro 2. påskedag.

Da min mors søskende boede i nærheden, kom vi til en del fødselsdage til kaffe. Også nabokomsammen til kaffe gik på omgang. I de fleste tilfælde var menuen chokolade med boller/smør, derefter kaffe med "kaffekage", som kun min mor lavede den, sandkage, linser, 2 slags lagkage (evt. æblekage) og småkager.
Konfirmationer foregik fra Brøndum Skole i Hvornum Præstegård. Jeg blev konfirmeret 11. april 1943 af pastor G.A.Højlund. Soveværelset blev ryddet og lånte borde og stole sat op. Tilrejsende fik sengepladser, mens børn og yngre mennesker måtte sove på høloftet.
Anne Laursen - vores nabokone - var kogekone og stod for maden. Suppe kogt på høns og okseben, hjemmelavede kød- og melboller, steg og dessert, som tit var fløderand.

Vi var ca. 30 til disse gilder, og da jeg og min søster var de mindste, var vi tit inviteret med til familien. Dog deltog mine forældre i fester udenfor familien, hvor vi ikke var med.

Efter en fest skulle man så se, hvem der "havde givet". De blev så allerede inviteret til andendagsgilde - spisning eller kaffe - alt efter gavens størrelse.

Da min fars familie boede i Randers, Århus og København, var deres besøg ret sjældne og derfor meget spændende. Min farbror i Århus havde en motorcykel. Så når han kom med læderfrakke og motorbriller, betragtede vi ham som en tidlig James Bond. Min farbror fra Randers kom tit cyklende. Han var ungkarl og gerne fuld af godt humør. Der skulle jo ikke meget til, for at vi syntes, det var spændende.
Jeg kan huske, jeg som dreng cyklede de 35 km til Randers og følte faktisk at have været i udlandet.

Min far og mor gik til - og holdt selv - "samtalemøder", ligesom vi børn gik til "børnemøder", ledet af min morbror eller skolelæreren - alt sammen i det lokale indre missionske samfunds regi. Senere brød mine forældre ud af det samfund, de tilhørte fra de store vækkelser i tyverne, da de ikke kunne klare intolerancen. Men det har påvirket vores opvækst, hvor kortspil og dans var syndigt, selvom en opblødning tidlig fandt sted.

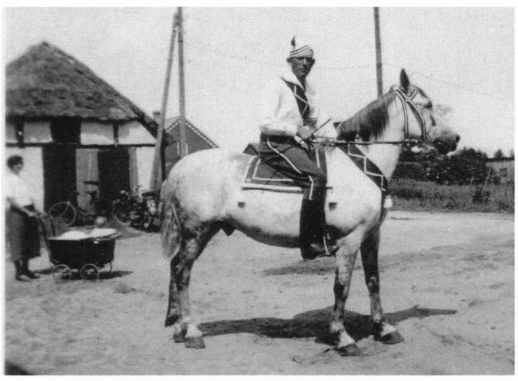

En ting, der var spændende, var ringridning, hvor 20 - 30 ryttere på pyntede heste - og selv pyntede - kæmpede om at tage ringen. Så var alle på tilskuerpladsen. Når ringen

blev taget, lød musikalsk fanfare, så rytterne følte sig som toreadorer, og blev man konge, var året reddet. Den der blev det, havde gerne en gammel "kule", der kunne stå stille og galoppere under ringen.

Julemåneden var spændende med slagtning, vask, rengøring, fernisering og alle de andre forberedelser. Men det mest spændende var "pakken fra Møn" - en pakke med julegodter, som min fars to mere velhavende fætre sendte os hvert år, indeholdende ting, som vi ellers aldrig så.

Nytårsaften skulle vi rundt til naboerne og skyde "hundepropper" af og også helst fanges. Så gav det kager.
Da vi boede langt ude, skete der som regel ikke noget hos os. Nytårsløjerne foregik jo gerne i landsbyerne, hvor folk var i flok.

Året der gik

Af Ragna Kolind

Det forgangne år – 2020 – bliver næppe et år, der lige går i glemmebogen. Et mærkeligt år – et skrækkeligt år – et kedeligt år – et trist år – et udfordrende år, ja, sådan kan man blive ved, hvis vi skal beskrive det sidste års pandemi.
For mange har det været et meget svært år – nok værst for vore børn, unge og ældre. De har været afskåret fra omverdenen – børnene og de unge fra deres skole og kammeraterne – de ældre fra besøg af familie og venner.
Men alle har måttet lide afsavn, mange har måttet arbejde hjemmefra, nogle har måske endda mistet sit arbejde, og mange virksomhedsejere og liberale erhverv har været voldsom presset på pengepungen.

Når alt det er sagt – vilkår, som vi ikke har kunnet og ikke kan gøre noget ved – så har året 2020 trods alt budt på mange andre ting i vores lille lokalsamfund i Klejtrup sogn. Ting, som måske er druknet lidt i al den corona-snak, men som alligevel har beriget os med oplevelser eller har ændret vores dagligdag eller områdets udseende.

At coronaen har gjort det svært for mange, fik vores lokale ægtepar Karis og Hjalmar Joensen at mærke, da de forsøgte sig med en forpagtning af Søkroen i Klejtrup. Det er ikke nemt at få noget op at stå i disse tider. Og projektet måtte opgives igen. Så nu står kroen igen meget tom – men har efterfølgende kunnet lejes til begivenheder.

Én af de ting, som langt størstedelen af 2020 har kunnet have åbent, var det nye friluftsbad. Og hvilken start det fik. Folk nærmest

myldrede til, da de almindelige svømmehaller var lukket. Så det blev en kanon start for friluftsbadet med gæster fra et enormt opland – ja helt fra Aalborg. Både medlemmer af svømmeklubben i Hobro og Aalborg kom her til Klejtrup for at få dyppet kroppen.

I den anden ende af byen kunne Verdenskortet også holde åbent det meste af sæsonen. Og da der ikke var muligheder for ferier i udlandet, blev fokus flyttet over på det danske sommerland og de attraktioner, som vi selv kan byde på her i landet. Og der var mange – endog rigtig mange – der fik øje på Verdenskortet, hvor besøget var på godt jysk 'ret pænt'.

Derimod blev det ikke til den store festivitas, da vores brugsuddeler igennem de sidste 14 år – Erling Andersen – valgte at trække sig fra arbejdsmarkedet. Netop coronaen var skyld i, at mange af brugsens kunder endog ikke opdagede, at Erling var på vej væk, men først opdagede det, da der stod en ny mand i butikken – Steen Timm. Trods tiderne er Steen dog hurtigt blevet et kendt ansigt, da han har fulgt Erlings fodspor med at være synlig i butikken.

Byfesten var også én af de ting, som vi desværre måtte kigge langt efter. Men der er jo sjældent noget, der er så skidt, at det ikke er godt for noget. Netop denne pandemi har gjort, at folk har måttet bruge kreativiteten. Også i Klejtrup.
Og så er vi jo heldige, at vi lever i en teknologi-verden, hvor pc'en, ipad'en eller mobiltelefonen næsten er hver mands eje. Og manges ordforråd er udvidet med ord som *live-streaming, zoom-møder, syng-sammen hver for sig* osv.

Midsommerparret i 2020 blev Karen Nygaard Mortensen og Kenneth Ravn Sørensen

Også Byfest-komiteen tog teknologien i anvendelse. Der var et stort ønske om at holde fast i vores tradition med Sct. Hans-bål på søen. Og hvad gør man så – ja, man live-streamer da bare fra bålet ved søen. Det var en god ide! Musikskolens elever sang smukt ved søbredden, men bålet knitrede bag dem.

Også vores musikefterskole måtte rode dybt i værktøjskassen for at finde på noget, som kunne gøre det muligt at samle efterskoleeleverne. Og i juli måned blev det til en udendørs have-festival. Det var forældrene, som syntes, at eleverne skulle have et plaster på såret. Og det skabte glæde.

Senere på året blev det til syng-sammen-hver-for-sig, hvor skolen bl.a. deltog i DR's 'Syng sammen'-program.

4. klasse på Brattingsborgskolen nåede dog at deltage i en stor, national sangkonkurrence sidste forår. Og de ikke bare deltog – de vandt konkurrencen og dermed et gavekort på 25.000 kr. til en koncert i DR's Koncerthuset.
Det var i fællessangs-projektet Alsang 2020, hvor børn mellem 10 og 18 år blev bedt om at skrive en sang om frihed og fremtid til en melodi lavet af musiker og sangskriver Simon Kvamm. Den kom til at handle om klimaet, og den kan høres på YouTube. Sangen hedder 'Hvis vi er mange nok'.

Det med miljø fylder meget i samfundsdebatten – og det smitter af på børnene. Også i børnehaven er de mindste meget opmærksomme på den problemstilling, og det er der arbejdet med igennem lang tid.
Dette arbejde udmøntede sig i 2020 i, at børnehaven fik det 'grønne flag', som blev givet til institutionen for deres undervisning i miljø- og bæredygtig udvikling. For selv små poder – eller vi skal måske i stedet sige 'især små poder' er meget åbne overfor den slags. De går meget op i, hvad der er rigtig og forkert. Noget som personalet også har mærket i disse corona-tider, hvor børnene er der med en kommentar eller irettesættelse, hvis corona-reglerne ikke helt overholdes som foreskrevet. Det har de styr på, de små 😊

Musik er livgivende, og det skulle være blevet til meget mere musik i Klejtrup. Der blev nemlig dannet en ny forening 'MazzerMusik', som skulle have afholdt en musikfestival i 2020. Men den må vi have til gode til "normale tider".

Det har jo i høj grad knebet med kulturelle oplevelser i Klejtrup det forgangne år. De fleste af byens foreninger har måttet aflyse alt – det har ramt samtlige – også vor egen lokalhistoriske forening og arkiv. Men vi kommer stærkt tilbage, den dag vi får lov at åbne op igen og samles omkring fælles interesser og oplevelser.
Men der kom lidt fryd for øjet sidst på året, da menighedsrådet anskaffede sig et krybbespil, som i december prydede græsskrænten syd for kirken. Et flot skue.

Hvis vi kigger på udviklingen i Klejtrup – ja, så blev det desværre også til noget afvikling i 2020. Vores foderstof – som omtalt andetsteds i hæftet her – lukkede og slukkede pr. 1. april. Men som et gammelt mundheld siger: Den enes død – den andens brød. Og sådan blev det for foderstoffen, da den heldigvis blev solgt til Keld Axelsen, som flyttede sit firma Protectos A/S, som arbejder med bygningsrenovering, imprægnering, fugtsikring, facadeafrensning, algebehandling m.m.

Længere nede ad Skårupvej blev et pengeinstitut også skiftet ud med en virksomhed - nemlig på Skårupvej 12, hvor Jutlander Bank tidligere havde sin afdeling. Den lukkede jo i 2018, men pengeautomaten forblev på adressen. Den er nu fjernet, da bygningerne blev solgt til Søren Cassøe, der har flyttet sin virksomhed Complete Solutions til Klejtrup. Meget praktisk for den travle forretningsmand, da Søren også har sit virke på Verdenskortet, som han er ved at overtage.

Der er også sket et større salg på boligområdet, hvor andelsboligforeningen Byparken på Skårupvej 24 blev solgt til boligselskabet Sct. Jørgen i Viborg. Boligselskabet ejer nu de tre boligområder på Skårupvej – nr. 9 (de otte lejligheder hvor den gamle skole lå – senere Hvilehjemmet), nr. 22 (de 4 rækkehuse hvor der tidligere var gartnerforretning) og nu nr. 24 (de 5 rækkehuse som tidligere var Jens Thøgers / Arne Findals hus og grund).
Sct. Jørgens overtagelse har betyder, at der igen er "fulde huse" udlejningsboligerne i den centrale del af byen.

Jo, der er gang i boligmarkedet i Klejtrup. Som posten en dag bemærkede: Jeg har ikke kørt post et sted, hvor folk flytter så meget rundt, og hvor der hele tiden kommer så mange nye borgere til.
Det er jo positivt, at vi har en by i bevægelse.
Og der er da også kommet lidt gang i byggeriet på Komponistbakken igen. Så det tegner godt.

Til sidst skal jeg lige runde byfornyelsesprojektet, som blev gjort færdigt i 2020, men hvor det desværre ikke kunne lade sig gøre at arrangere et festligt punktum grundet den her pandemi, som vi lever midt i.
Resultatet er blevet godt – det tror jeg, de fleste er enige om. Og det er vigtigt, at tingene efterfølgende bliver holdt i orden. Det bevirkede jo, at der blev oprettet et "korps" af bypedeller, som fik deres debut i 2020. En stor flok af kvinder og mænd mødes i sæsonen hver 14. dag, hvor der bliver gået til den med hakkejern, rive, koste osv.

Det er en fornøjelse at opleve, hvordan der bliver bakket op om tingene i vores lille lokalområde. Det tegner godt for fremtiden, og det er altid spændende at se, hvad det næste år byder på 😊

Praktiske oplysninger

Klejtrup Lokalhistoriske Forenings bestyrelse:

Formand Ragna Kolind, Skårupvej 29, Klejtrup	tlf. 2259 3704
Næstformand Birthe Ømark, Viborgvej 2, Klejtrup	tlf. 2878 0139
Kasserer Kjeld Nielsen, Søparken 37, Klejtrup	tlf. 9854 4700
Sekretær Birthe Ømark, Viborgvej 2, Klejtrup	tlf. 2878 0139
Ingrid Bøgevig, Ånsbjergvej 20, Fristrup	tlf. 2720 7246
Karl Aage Larsen, Musikbakken 9, Klejtrup	tlf. 2447 0109
Erik Brüld, Viborgvej 3, Klejtrup	tlf. 9854 6009
Jette Hyllested, Hasselvænget 8, Fårup	tlf. 2117 2467

Klejtrup Lokalhistoriske Arkiv:
Midtvej 2, Klejtrup (i Senior- og aktivitetscentret)

Åbent hver onsdag fra kl. 14.00 til 16.30
eller efter aftale med et bestyrelsesmedlem

e-mail: arkiv@klejtrup-lokal.dk

Klejtrup Lokalhistoriske Forenings hjemmeside ligger på adressen:
www.klejtrup-lokal.dk

Klejtrup sogns historie - både før og nu kan også følges i tekst og billede på Facebook-siden 'Klejtrup - nu og dengang'

Her på Klejtrup Lokalhistoriske Arkiv er alle altid meget velkommen til en kop kaffe og en snak om lokalområdet. Har du behov for hjælp til slægtsforskning, tydning af gamle dokumenter eller andet, er vi altid parat. Har du billeder, papirer eller bare en mundtlig historie om området eller dets beboere, vil vi meget gerne have dit besøg

Udendørsliv gennem tiderne

Klejtrup Lokalhistoriske Arkiv, Midtvej 2, Klejtrup

Åbningstider: hver onsdag kl. 14.00—16.30

Kontakt os på tlf.: 2259 3704
eller se vores hjemmeside på www.klejtrup-lokal.dk